In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

MAHISA SATAKAM, PADARA VINDA SATAKAM, STUTI SATAKAM, MANDASMITA SATAKAM, KATAKSMI SATAKAM.

EDITED

BY

PANDIT JIBANANDA VIDYASAGARA B. A.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE SATYA PRESS

1874.

To be had from Pandit Jibananda Vidyasagara B. A. Superintendent, Free Sanskrit College of Calcutta.

1/50

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

पिण्डतकुलतिलक-पूज्यपाद श्रीमत् तर्कवाचस्पति
पाद-प्रणीत-प्रकाशित-पुस्तकान्येतानि

१ आशुबोध व्याकरणम्
२ धातुरूपादर्शः ... ३।
३ शब्दस्तोम-महानिधि [संस्कृत अभिधान] ... २
४ सिद्धान्तकौमुदी—सरलाटीकासहिता १०
५ सिद्धान्तविन्दुसार [वेदान्त] ... ११
६ तुलादानादिपद्धति [वङ्गाक्षरैः] ... ॥
७ गयाश्राद्धादिपद्धति ... ४
८ शब्दार्थ रत्न ... १
९ वाक्यमञ्जरी [वङ्गाक्षरैः] ... ।।।
१० छन्दोमञ्जरी तथा वृत्तरत्नाकर—सटीक ... ।
११ वेणीसंहार नाटक—सटीक ॥=
१२ मुद्राराक्षस नाटक—सटीक ... १
१३ रत्नावली ... १॥
१४ मालविकाग्निमित्र—सटीक ... ।।।
१५ धनञ्जय विजय—सटीक ... १॥
१६ महावीरचरित .. ।
१७ साङ्ख्यतत्त्वकौमुदी—सटीक ... १॥
१८ वैयाकरणभूषणसार ... २
१९ लीलावती ... ।।।
२० वीजगणित ... ।।।
२१ शिशुपालवध—सटीक ... १
२२ किरातार्जुनीय—सटीक ... ६
२३ कुमारसम्भव—पूर्वखण्ड सटीक ... २॥
२४ कुमारसम्भव—उत्तरखण्ड ... १
२५ अष्टकम् पाणिनीयम् ... ॥
२६ वाचस्पत्यम् [संस्कृत वृहदभिधान] ... ।।।
२७ कादम्बरी—सटीक ... ६०
२८ राजप्रशस्ति ... ४
२९ अनुमानचिन्तामणि तथा अनुमानदीधिति ... =
४

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

शतकावलिः ।

॥ हरिः ओं ॥ स्तुतिशतकं ॥ ओं ॥

॥ १ ॥

पाण्डित्यं परमेश्वरि स्तुतिविधौ नैवाश्रयन्ते गिरां
वैरिञ्चान्यपि गुम्फनानि विगलत् गर्वाणि शर्वाणि ते ।
स्तोतुं त्वां परिफुल्लनीलनलिनश्यामाक्षि कामाक्षि मां
वाचालीकुरुते तथापि नितरां त्वत्पादसेवादरः ॥ १ ॥
तापिञ्छस्तबकत्विषे तनुभृतां दारिद्र्यमुद्राद्विषे
संसाराख्यतमोमुषे पुररिपोर्वामाङ्कसीमाजुषे ।
कम्पातीरमुपेयुषे कवयतां जिह्वाकुटीं जग्मुषे
विश्वत्राणपुषे नमोस्तु सततं तस्मै परं ज्योतिषे ॥ २ ॥
ये सन्ध्यारुणयन्ति शङ्करजटाकान्तारचन्द्रार्भकं
सिन्दूरन्ति च ये पुरन्दरवधूसीमन्तसीमान्तरे ।
पुण्यं ये परिपक्वयन्ति वसतां काञ्चीपुरे मामसौ
पायासुः परमेश्वरप्रणयिनीपादोद्भवाः पांसवः ॥ ३ ॥
कामाडम्बरपूर्णया शशिरुचा कम्रस्मितानां त्विषा
कामारेरनुरागसिन्धुमधिकं कल्लोलितं कुर्वती ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कामाक्षीति समस्तसज्जननुता कल्याणदात्री नृणां
कारुण्याकुलमानसा भगवती कम्पातटे जृम्भते ॥ ४ ॥
श्यामा काचन चन्द्रिका त्रिभुवने पुण्यात्मनामानने
सीमाशून्यकवित्ववर्षजननी या कापि कादम्बिनी ।
मारारातिमनोविमोहनविधौ काचित्तमःकन्दली
कामाक्ष्याः करुणाकटाक्षलहरी कामाय मे कल्पताम् ॥ ५ ॥
कामाक्षीणपराक्रमप्रकटनं सम्भावयन्ती दृशा
श्यामा क्षीरसहोदरस्मितरुचिप्रक्षालिताशान्तरा ।
वामाक्षीजनमौलिभूषणमणिर्वाचां परा देवता
कामाक्षीति विभाति कापि करुणा कम्पातटिन्यास्तटे ॥६॥
ऐक्यं येन विरच्यते हरतनौ दम्भावपुम्भावुकं
रेखा यत्कचसीम्नि शेखरदशां नैशाकरी गाहते ।
औन्नत्यं मुहुरेति येन स महान् मेनासखस्सानुमान्
कम्पातीरविहारिणा सुकृतिनस्तेनैव धाम्ना वयम् ॥ ७ ॥
प्रौढध्वान्तकदम्बके कुमुदिनीपुण्याङ्कुरं दर्शयन्
ज्योत्स्नासङ्गमनेपि कोपि मिथुनम्मिश्रं समुद्भावयन् ।
कालिन्दीलहरीदशां प्रकटयन् कम्रान्नभस्युन्नतां
कश्चिन्नेत्रमहोत्सवो विजयते काञ्चीपुरे शूलिनः ॥ ८ ॥
तन्द्राहीनतमालनीलसुषमातारुण्यलीलागृहैः
तारानाथकिशोरलाञ्छितकचैः ताम्रारविन्देक्षणैः ।
मातः संश्रयतां मनोमनसिजप्रागल्भ्यनाडीन्धमैः
कम्पातीरचरैर्घनस्तनभरैः पुण्याङ्कुरैश्शाङ्करैः ॥ ९ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

नित्यं निश्चलतामुपेत्य मरुतां रक्षाविधिं पुष्णती
तेजस्सञ्चयपाटवेन किरणानुष्णांशुतेर्मुष्णती।
काञ्चीमध्यगतापि दीप्तिजननी विश्वान्तरे जृम्भते
काचिच्चित्रमहो स्मृतापि तमसां निर्वापिका दीपिका ॥१०॥

कान्तैः केशरुचां चयैः भ्रमरितं मन्दस्मितैः पुष्पितं
कान्त्या पल्लवितं पदाम्बुरुहयोर्नेत्रत्विषा पत्रितम्।
कम्पातीरवनान्तरं विदधती कल्याणजन्मस्थली
काञ्चीमध्यमहामणिर्विजयते काचित् कृपाकन्दली ॥ ११ ॥

राकाचन्द्रसमानकान्तिवदना नाकाधिराजस्तुता
मूकानामपि कुर्वती सुरधुनीनीकाशवाग्वैभवम्।
काञ्चीनगरीविहाररसिका शोकापहन्त्री सता-
मेका पुण्यपरम्परा पशुपतेराकारिणी राजते ॥ १२ ॥

जाता शीतलशैलतस्सुकृतिनां दृश्या परा देहिनां
लोकानां क्षणमात्रसंस्मरणतस्सन्तापविच्छेदिनी।
आश्चर्यं बत खेलनं वितनुते नैश्चल्यमाबिभ्रती
कम्पायास्तटसीम्नि कापि तटिनी कारुण्यपाथोमयी ॥१३॥

अक्ष्णोश्च स्तनयोः श्रिया श्रवणयोः बाह्वोश्च मूलस्पृशो-
रुत्तंसेन मुखेन च प्रतिदिनं द्रुह्यन् पयोजन्मने।
माधुर्येण गिरां गतेन मृदुना हंसाङ्गना क्रीडयन्
काञ्चीसीम्नि चकास्ति कोऽपि कविता सन्तानबीजाङ्कुरः ॥१४॥

खण्डं चान्द्रमसं वतंसमनिशं काञ्चीपुरे खेलनं
कालेयच्छवितस्करीन्तनुरुचिं कर्णे जवे लोचने।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

तारुण्योद्यानखम्पचस्तनभरो जङ्घास्फुरत्कुन्तलं
भाग्यं देशिकसञ्चितं तव कदा सम्पादयेदम्बिके ॥ १५ ॥
तन्वानन्निजकेलिसौधसरणिं नैसर्गिकाणां गिरां
केदारं कविमल्लसूक्तिलहरी सस्यश्रियं शाश्वतम् ।
अंहोवञ्चनचञ्चुकिञ्चन भजे काञ्चीपुरीमण्डनं
पर्य्यायच्छविपाकशासनमणेः पौष्पेषवं पौरुषम ॥ १६ ॥
आलोके मुखपङ्कजे च दधती सौधाकरीं चातुरीं
चूडालङ्क्रियमाणपङ्कजवनीवैराकरप्रक्रिया ।
मुग्धस्मेरमुखी घनस्तनतटी मूर्च्छालमध्याञ्चिता
काञ्चीसीमनि कामिनी विजयते काचिज्जगन्मोहिनी ॥ १७ ॥
यस्मिन्नम्ब भवत्कटाक्षरजनी मन्देऽपि मन्दस्मित-
ज्योत्स्ना संस्नपिता भवत्यभिमुखी तं प्रत्यहो देहिनम् ।
द्राक्षामाक्षिकमाधुरी मदभरव्रीडाकरी वैखरी
कामाक्षि स्वयमातनोत्यभिसृतिं वामेक्षणे तत्क्षणात् ॥१८॥
कालिन्दीजलकान्तयस्स्मितरुचिस्वर्वाहिनी पाथसि
प्रौढध्वान्तरुचः स्फुटाधरमहालौहित्यसन्ध्योदये ।
माणिक्योपलकुण्डलांशुशिखिनि व्यामिश्रधूमश्रियः
कल्याणैकभुवः कटाक्षसुषमाः कामाक्षि राजन्ति ते ॥ १९॥
कलकलरणत्काञ्ची काञ्चीविभूषणमालिका
कचभरलसच्चन्द्रा चन्द्रावतंससधर्मिणी ।
कविकुलगिरः श्रावं श्रावं मिलत्पुलकाङ्कुरं
विरचितशिरःकम्पा कम्पातटे परिशोभते ॥ २० ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सरसवचसां वीची नीचीभवन्मधुमाधुरी
भरितभुवना कीर्त्तिमूर्त्तिर्मनोभवजित्वरी ।
जननि मनसो योग्यं भोग्यं नृणां तव जायते
कथमिव विना काञ्चीभूषे कटाक्षतरङ्गितम् ॥ २१ ॥

भ्रमरितसरित्कूलोनीलोत्पलप्रभया
भयानतजनतमः खण्डीतुण्डीरसीम्नि विजृम्भते ।
अचलतपसामेकः पाकः प्रसूनशरासन-
प्रतिभटमनोहारी नारीकुलैकशिखामणिः ॥ २२ ॥

मधुरवचसोमन्दस्मेरामतङ्गजगामिनस्तरुणि
मजुषःस्तापिञ्छाभाः तमःपरिपन्थिनः ।
कुचभरनताः कुर्युर्भद्रङ्कुरङ्गविलोचनाः ।
कलितकरुणाः काञ्चीभाजः कपालि महोत्सवाः ॥ २३ ॥

कमलसुषमाकक्ष्यारोहे विचक्षणवीक्षणाः
कुमुदसुकृतक्रीडाचूडालकुन्तलबन्धुराः ।
रुचिररुचिभिस्तापिञ्छश्रीप्रपञ्चनचञ्चवः
पुरविजयिनः कम्पातीरे स्फुरन्ति मनोरथाः ॥ २४ ॥

कलितरतयः काञ्ची लीलाविधौ वविमण्डलो
वचनलहरी वासन्तीनां वसन्तविभुतयः ।
कुशलविधये भूयासुर्मे कुरङ्गविलोचनाः
कुसुमविशिखारातेरक्ष्णां कुतूहलविभ्रमाः ॥ २५ ॥

कवलिततमः काण्डास्तुण्डीरमण्डलिमण्डना
स्सरसिजननीसन्तानानामरुन्तुदशेखराः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

नयनसरणेर्नेदीयांसः कदानुभवन्ति मे
तरुणजलदश्यामाश्शम्भोस्तपःफलविभ्रमाः ॥ २६ ॥
अचरममिषुन्दीनं मीनध्वजस्य मुखश्रिया
सरसिजभुवोयानं म्लानं गतेनच मञ्जुना ।
त्रिदशसदसामन्नं खिन्नं गिरा च वितन्वती
तिलकयति सा कम्पातीरं त्रिलोचनसुन्दरी ॥ २७ ॥
जननि भुवने चङ्क्रम्येऽहं कियन्तमनेहसं
पुरुषकरभ्रष्टैर्दुष्टैर्धनैरुदरम्भरिः ।
तरुणकिरणे तन्द्राशून्ये तरङ्गयलोचने नमति मयि ते
किञ्चित् काञ्चीपुरी मणिदीपिके ॥ २८ ॥
मुनिजनमनःपेटीरत्नं स्फुरत्करुणानदी
विहरणकलागेहं काञ्चीपुरी मणिभूषणम् ।
जगति महतो मोहव्याधेर्नृणां परमौषधं
पुरहरदृशां साफल्यं मे पुरः प्रतिजृम्भताम् ॥ २९ ॥
मुनिजनमनोधाम्नेधाम्ने वचोमयजाह्नवी
हिमगिरितटप्राग्भाराय स्थिराय परात्मने ।
विहरणजुषे काञ्चीदेशे महेश्वरलोचन-
त्रितयसरसक्रीडासौधाङ्गणाय नमोनमः ॥ ३० ॥
मरकतरुचां प्रत्यादेशं महेश्वरचक्षुषा
अमृतलहरीपूरम्पारम्भवाख्यपयोनिधेः ।
सुचरितफलं काञ्चीभाजो जनस्य पचेलिमं
हिमशिखरिणो वंशस्यैकं वतंसमुपास्महे ॥ ३१ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

प्रणमनदिनारम्भे कम्पानदी सखितावके
सरसकवितोन्मेषः पूयास्तां समुद्गच्छति।
प्रतिभटमहाप्रौढप्रोद्यत्कवीशकुमुद्वती
नयति तरसा निद्रामुद्रां नगीश्वरकान्यके॥ ३२॥

शमितजडिमारम्भा कम्पातटी निकटे
चरी निहतदुरितस्तोमा सोमार्धमुद्रितकुन्तला।
फलितसुमनोवाञ्छा पाञ्चायुधी परदेवता
सफलयतु मे नेत्रे गोत्रेश्वरप्रियनन्दिनी॥ ३३॥

मम तु धिषणा पीड्या जाड्यातिरेक कथं त्वया
कुमुदसुषमामैत्री पात्रीवतंसितकुन्तला।
जगति शमितोत्कम्पा कम्पा नदीनिलयामसौ
श्रयति हि गलत्चन्द्रा चन्द्रावतंससधर्मिणी॥ ३४॥

परिमलपरीपाकोद्रेकं पयोमुचि काञ्चने
शिखरिणि पुनर्द्वैधीभावं शशिन्यरुणातपम्।
अपि च जनयन् कम्पोर्लक्ष्मीमनम्बुनि कोऽप्यसौ
कुसुमधनुषः काञ्चीदेशे चकास्ति पराक्रमः॥ ३५॥

पुरदमयितुर्वामोत्सङ्गस्थलेन रसज्ञया
सरसकविताभाजा काञ्चीपुरोदरसीनया।
तटपरिसरैर्नीहाराद्रेर्वचोभिरकृत्रिमैः
किमिव न तुलामस्मच्चेतो महेश्वरि गाहते॥ ३६॥

नयनयुगलीभस्माकीनाङ्कदानुफलेग्रहिं
विदधति गतौ व्याकुर्वाणा गजेन्द्रचमत्क्रियां।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

मरकतरुचोमाहेशाघनस्तननंम्रिता:
सुकृतविभवाः प्राञ्चः काञ्चीवतंसधुरन्धराः ॥ ३६ ॥
मनसिजयशःपारम्पर्यं मरन्दयरो सवाक्
कविकुलगिरां कन्दं कम्पानदीतटमण्डनम् ।
मधुरललितं मत्कञ्चक्षुर्मनीषिमनोहरं
पुरविजयिनस्सर्वस्वं तत्पुरस्कुरुते सदा ॥ ३७ ॥
शिथिलिततमोलीलां नीलारविन्दविलोचनां
दहनविलसत्फालां श्रीकामकोटिमुपास्महे ।
करधृतलसच्छूलाङ्कालारिचित्तमनोहरां
मनसिजकृतसल्लीलां लोलालकामलिकेक्षणाम् ॥ ३८ ॥
कलालीलाशालाकविकुलवचः कैरववरी
शरज्ज्योत्स्नाधारा शशधरशिशुश्लाघ्यमकुटी ।
पुनीते नः कम्पापुलिनतटसौहार्दतरला
कदा चक्षुर्मार्गं कनकगिरिधानुष्कमहिषी ॥ ४० ॥
नमोऽस्तु ग्रन्थेभ्यस्तनगरिमगर्वेण गुरुणा
दधानेभ्यश्चूडाभरणममृतस्यन्दिशिशिरम् ।
सदा वास्तव्येभ्यस्सुविधभुवि कम्पाख्यसरितः
यशोव्यापारेभ्यस्सुकृतविभवेभ्यो रतिपतेः ॥ ४१ ॥
असूयन्ती काचिन्मरकतरुचेर्नाकिमकुटी
कदम्बं चुम्बन्ती नखकिरणचन्द्रांशुपटलैः ।
तमोमुद्रां विद्रावयतु मम काञ्चीनिलयना
हरोत्सङ्गश्रीमन्मणिगृहमहादीपकलिका ॥ ४२ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

अनाद्यन्ता काचित् सुजननयनानन्दजननी
निरुन्धाना कान्तीं निजरुचिविलासैर्जलरुचाम् ।
स्मरारेस्तारल्यं मनसि जनयन्ती स्वयमहो
गलत्कम्पाशम्पापरिलसति कम्पापरिसरे ॥ ४३ ॥

सुधाडिण्डीरश्रीस्मितरुचिषु तुण्डीरविषयं
परिष्कुर्वाणासौ परिहसितनीलोत्पलरुचिः ।
स्तनाभ्यामानम्रा स्तवकयतु मे काङ्क्षिततरुं
दृशामैशानीनां सुकृतफलपाण्डित्यगरिमा ॥ ४४ ॥

कृपाद्रोणी धारा कृपणधिषणानां प्रणमतां
निहन्त्री सन्तापं निगममकुटोत्तंसकलिका ।
परा काञ्चीलीलापरिचयवती पर्वतसुता
गिरान्नीवीदेवी गिरिशपरतन्त्रा विजयते ॥ ४५ ॥

कवित्वश्रीकन्दासुकृतपरिपाटी हिमगिरे
र्विधात्री विश्वेषां विषमशरवीरध्वजपटी ।
सखी कम्पानद्याः पदहसितपाथोजयुगली
पुराणी पायान्नः पुरमथनसाम्राज्यपदवी ॥ ४६ ॥

दरिद्राणा मध्ये दरदलिततापिञ्छसुषमा
स्तनाभोगक्लान्तास्तरुणहरिणाङ्काङ्कितकचाः ।
हराधीना नाना विबुधमकुटीचुम्बितपदाः
कदा कम्पातीरे कथय विहरामो गिरिसुते ॥ ४७ ॥

वरीवर्त्तु स्थेमा त्वयि मम गिरां देवि मनसो
नरीनर्त्तु प्रौढ़ा वदनकमले वाक्यलहरी ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

चरीचर्त्तु प्रज्ञा जननि जड़िमानं परिजने
सरीसर्त्तु स्वैरं जननि मयि कामाक्षि करुणा ॥ ४८ ॥

चणात्ते कामाक्षि भ्रमरसुषमाशिक्षणगुरुः
कटाक्षव्याक्षेपो मम भवतु मोक्षाय विपदाम् ।
नरीनर्त्तु स्वैरं वचनलहरी निर्जरपुरी
सरिद्वीचीनीचीकरणपटुरास्ये मम सदा ॥ ४९ ॥

पुरस्तान्मे भूयात्प्रशमयितुमेनांसि परितः
प्रचारस्ते कम्पातटविहृतिसम्पादिनि दृशोः ।
इमां याच्ञामुरीकुरु सपदि दूरीकुरु तमः
परोपाकं मूकं झटिति बुधलोकञ्च नय माम् ॥ ५० ॥

उदञ्चन्ती काञ्चीनगरनिलये त्वत्करुणया
समृद्धा वाक् धाटीपरिहसितमाध्वीकवयताम् ।
उपादत्ते मारप्रतिभटजटाजूटमकुटी
कुटीरोल्लासिन्या शतमखतटिन्या जयपटीं ॥ ५१ ॥

श्रियं विद्यां दद्याज्जननि नमतां कीर्त्तिममितां
सुपुत्रान् प्रादत्ते तव झटिति कामाक्षिकरुणा ।
त्रिलोक्यामाधिक्यं त्रिपुरपरिपन्थिप्रणयिनि
प्रणामस्तत्पादे शमितदुरिते किन्न कुरुते ॥ ५२ ॥

मनस्तम्भस्तम्भङ्गमयदुपकम्पं प्रणमतां
सदालोलं नीलं चिकुरजितलोलम्बनिकुरम् ।
गिरां दूरं स्मेरं धृतशशिकिशोरं पशुपते-
र्दृशां भोग्यं योग्यं तुहिनगिरिभाग्यं विजयते ॥ ५३ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

घनश्यामान् कामान्तकमहिषि कामाक्षि मधुरान्
दृशां पातानेतानमृतजलशीताननुपमान् ।
भवोत्पाते भीते मयि वितर पोते दृढभव-
न्मनश्शोके मूके हिमगिरिपताके करुणया ॥ ५४ ॥
नतानां मन्दानां भवनिगलबन्धाकुलधियां
महान्ध्यं रुन्धानामभिलषितसन्धानतिलकाम् ।
चरन्तीं कम्पायास्तटभुवि सवित्रीं त्रिजगतां
स्मरामस्तां नित्यं स्मरमथनजीवातुकलिकाम् ॥ ५५ ॥
परा विद्या हृद्याहृतमदनविद्यामरकत-
प्रभानीला लीलापरवशितशूलायुधमनाः ।
तमःपूरं दूरं चरणनतपौरन्दरपुरी
मृगाक्षी कामाक्षी कमलतरलाक्षी नयतु मे ॥ ५६ ॥
अहन्ताख्याता मत्कवलयति हा हन्त हरिणी
हठात्संविद्रूपं हरमहिषि सस्याङ्कुरमसौ
कटाक्षव्याक्षेपप्रकटहरिपाषाणपटलै-
रिमामुच्चैरुच्चाटय झटिति कामाक्षि कृपया ॥ ५७ ॥
बुधे वा मूके वा परिपतति यस्मिन् क्षणमसौ
कटाक्षः कामाक्षि प्रकटजडिमक्षोभपटिमा ।
कथङ्कारं नास्मै करमुकुलचूडालमुकुटा
नमोवाकं ब्रूयुर्नमुचिपरिपन्थिप्रभृतयः ॥ ५८ ॥
प्रतीचीं पश्यामः प्रकटरुचिनीवारकणिश-
प्रभासध्रीचीनां प्रदलितषडाधारकमलाम् ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

चरन्तीं सौषुम्ने पथि परपदेन्दुं प्रविगलत्
सुधार्द्राङ्गामाद्यो परिणतपरज्योतिरुदयाम् ॥ ५९ ॥
जम्भारातिप्रभृतिमकुटान् पादयोः पीडयन्ती
गुम्भान्वाचां कविजनकृतान् स्वैरमारामयन्ती ।
शम्पालक्ष्मीं मणिगणरुचां पाटलैः प्रापयन्ती
कम्पातीरे कविपरिषदां जृम्भते भाग्यसीमा ॥ ६० ॥
चन्द्रापीडांचतुरवदनां चञ्चलापाङ्गलीलां
कुन्दस्मेराङ्कुचभरणतां कुन्तलोद्भूतभृङ्गाम् ।
मारारातेर्मदनशिखिनं मांसलन्दीपयन्तीं
कामाक्षीं तां कविकुलगिरां कल्पवल्लीमुपासे ॥ ६१ ॥
कालाम्भोदप्रकरसुषमां कान्तिभिस्तर्जयन्ती
कल्याणानामुदयसरणिः कल्पवल्लीकवीनाम ।
कन्दर्पारेः प्रियसहचरी कल्मषाणां निहन्त्री
काञ्चीदेशं तिलकयति सा कापि कारुण्यसीमा ॥ ६२ ॥
जरीकुर्वन्नुरसिजतटे चातुरी भूधराणां
पाथोजानां नयनयुगले पारिपान्थ्यं वितन्वन् ।
कम्पातीरे विहरति रुचा मोघयन्मेघशैलीं
कोकद्वेषं शिरसि कलयन् कोऽपि विद्याविशेषः ॥ ६३ ॥
काञ्चीलीला परिचयवती कापि तापिञ्छलक्ष्मीः
जाड्यारण्ये हुतवहशिखा जन्मभूमिः कृपायाः ।
माकन्दश्रीर्मधुरकविताचातुरी कोकिलानां
मार्गेभूयान्मम नयनयोर्मान्मथी कापिविद्या ॥ ६४ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सेतुर्मातर्मरकतमयो भक्तिभाजां भवाब्धौ
लीलालोलाकुवलयमयी मान्मथी वैजयन्ती ।
काञ्चीभूषा पशुपतिदृशां कापि कालाञ्जनाली
मुक्तं दुःखं शिथिलयतु ते मञ्जुलापाङ्गमाला ॥ ६५ ॥
व्यातन्वाना कुवलयदलप्रक्रियावैरमुद्रां
व्याकुर्वाणा मनसिजमहाराजसाम्राज्यलक्ष्मीम् ।
काञ्चीलीलाविहृतिरसिके काङ्क्षितान्नः क्रियासु-
र्बन्धच्छेदे तव नियमिनां बद्धदीक्षाः कटाक्षाः ॥ ६६ ॥
कालाम्भोदे शशिरुचि दलं कैतकं दर्शयन्ती
मध्ये सौदामिनि मधुलिहां मालिकां राजयन्ती ।
हंसारावं विकचकमले मञ्जुमुल्लासयन्ती
कम्पातीरे विलसति न वा कापि कारुण्यलक्ष्मीः ॥ ६७ ॥
चित्रञ्चित्रं निजमृदुतया तर्जयन् पल्लवालिं
पुंसां कामान् भुवि च नियतं पूरयन् पुण्यभाजाम् ।
जातश्शैलान्न तु जलनिधेः स्वैरसञ्चारशीलः
काञ्चीभूषा कलयतु शिवं कोऽपि चिन्तामणिर्मे ॥ ६८ ॥
ताम्राम्भोजं जलदनिकटे तत्र बन्धूकपुष्पं
तस्मिन्मल्लीकुसुमसुषमान्तत्र वीणाविनादम् ।
व्यातन्वाना सुकृतलहरी कापि काञ्चीनगर्या-
मैशानी सा कलयतितरामैन्द्रजालं विलासम् ॥ ६९ ॥
आहारांशं त्रिदशसदसामाश्रयं चातकानां
आकाशोपर्यपि च कलयन् आलयन्तुङ्गमेषः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कम्पातीरे विहरतितरां कामधेनुः कवीनां
मञ्जुस्मेरा मदननिगमप्रक्रियासम्प्रदायः ॥ ७० ॥
आर्द्रीभूतैरविरलकृपैरात्तलीलाविलासैः
आस्यापूर्णैरधिकचपलैरञ्चिताम्भोजशिल्पैः ।
कान्तैर्लक्ष्मीललितभवनैः कान्तिसौरभ्यसारैः
काश्मल्यं नः कवलयतु सा कामकोटी कटाक्षैः ॥ ७१॥
आधून्विन्यै तरलनयनैराङ्गजीं वैजयन्ती-
मानन्दिन्यै निजपदजुषामात्तकाञ्चीपुरायै ।
आस्माकीनं हृदयमखिलैरागमानां प्रपञ्चैः
आराध्यायै स्पृहयतितरामादिमायै जनन्यै ॥ ७२ ॥
दूरं वाचां त्रिदशसदसां दुःखसिन्धोस्तरित्रं
मोहक्ष्वेलक्षितिरुहवने क्रूरधारं कुठारम् ।
कम्पातीरप्रणयिकविभिः वर्णितोद्यच्चरित्रं
शान्त्यै सेवे सकलविपदां शाङ्करं तत्कलत्रम् ॥ ७३ ॥
खण्डीकृत्य प्रकृतिकुटिलं कल्मषं प्रातिभश्री
शुण्डीरत्वं निजपदजुषां शून्यतन्द्रं दिशन्ती ।
तुण्डीराख्ये महति विषये स्वर्णवृष्टिप्रदात्री
चण्डी देवी कलयति रतिं चन्द्रचूडालचूडे ॥ ७४ ॥
येन ख्यातो भवति स गृही पूरुषो मेरुधन्वा
यद्दृक्कोणे मदननिगमप्राभवं बोभवीति ।
यत्प्रीत्यैवं त्रिजगदधिपो जृम्भते किम्पचानः
कम्पातीरे स जयति महान् कश्चिदोजो विशेषः ॥ ७५ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

अन्या धन्या गतिरिह गिरां देवि कामाक्षि कामे
निन्द्याम्भिद्यात्सपदि जड़तां कल्मषायोन्मिषन्ती ।
साध्वी माध्वीरसमधुरताभञ्जिनी मञ्जुनीति-
र्वाणीश्रेणी झटिति वृणुयात् स्पर्धिनी स्वर्धुनीं माम् ॥७६॥

यस्या वाटी हृदयकमलं कौसुमी योगभाजां
यस्याः पीठी सततशिशिराशीकरैर्माकरन्दैः ।
यस्याः पेटी श्रुतिपथदृशां मौलिरत्नस्य काञ्ची
सा मे सोमाभरणमहिषी साधयेत् काङ्क्षितानि ॥ ६७ ॥

एका माता सकलजगता मेयुषी ध्यानमुद्रा-
मेकाम्राधीश्वरचरणयोरेकतानासमिन्धे ।
ताटङ्कोद्यन्मणिगणरुचा ताम्रकर्णप्रदेशा
तारुण्यश्रीस्तवकितरुचा तापसी कापि बाला ॥ ७८ ॥

दन्तादन्तिप्रकटनकरी दन्तिभिर्मन्दयाने-
र्मन्दाराणां मदपरिणतिं मथ्नती मन्दहासैः ।
अङ्कूराभ्यां मनसिजरिपोरङ्कितोराःकुचाभ्या
मन्तः काञ्चि स्फुरति जगतामादिमा कापि माता॥७९॥

त्रियम्बककुटम्बिनीं त्रिपुरसुन्दरीं मन्दिरां
पुलिन्दपतिसुन्दरीं त्रिपुरभैरवीं भारतीं ।
मतङ्गकुलनायिकां महिषमर्द्दिनीं मातृकां
भणन्ति विबुधोत्तमाः विहृतिमेव कामाक्षि ते ॥ ८० ॥

महामुनि मनोनटी महति रम्यकम्पातटी
कुटीरकविहारिणी कुटिलबोधसंहारिणी ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सदा भवतु कामिनी सकलदेहिनां स्वामिनी
कृपातिशयकिङ्करी मम विभूतये शाङ्करी ॥ ८१ ॥
जडाः प्रकृतिनिर्धना जनविलोचनारुन्तुदा
नरा नन निरीक्षणं क्षणमवाप्य कामाक्षि ते।
वचस्सु मधुमाधुरीं प्रकटयन्ति पौरन्दरीं
विभूतिषु विडम्बनां वपुषि मान्मथीं प्रक्रियाम् ॥ ८२ ॥
घनस्तनतटस्फुटत् स्फुरितकञ्चुली चञ्चली
कृतं त्रिपुरशासनासुजनशीलितोपासना।
दृशोः सरणिमश्नुते मम कदा नु काञ्चीपुरे
परापरमयोगिनां मनसि चित्कला पुष्कला ॥ ८३ ॥
कवीन्द्रहृदयेचरी परिगृहीतकाञ्चीपुरी
निरूढकरुणाभरी निखिललोकरक्षाकरी।
मनःपथदवीयसी मदनशासनप्रेयसी
महागुणगरीयसी मम दृशोस्तु नेदीयसी ॥ ८४ ॥
धनेन न रमामहे खिलजनान्न सेवामहे
न चापलमयामहे भवभयान्न दूयामहे।
स्थिरां तनुमहेतरां मनसि किञ्च काञ्चीपुरे
स्मरान्तककुटुम्बिनीचरणपल्लवोपासनाम् ॥ ८५ ॥
सुराः परिजना वपुर्मनसिजाय वैरायते
त्रिविष्टपनितम्बिनी कुचतटी च केलीगिरिः।
गिरिस्सुरभयो वयस्तरुणिमा दरिद्रस्य ते
कटाक्षसरणौ क्षणं निपतितस्य कामाक्षि ते ॥ ८६ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

पवित्रयजगत्त्रयी विबुधबोधजीवातुभिः
पुरत्रयविमर्दिनः पुलककञ्चुलीदायिभिः ।
भवक्षयविचक्षणैर्व्यसनमोक्षणैर्वीक्षणै-
र्निरक्षरशिरोमणिं करुणयैव कामाक्षि मां ॥ ८७ ॥

कदा कलितखेलनाः करुणयैव काञ्चीपुरे
कलायमुकुलत्विषः शुभकदम्बपुष्पाङ्कुराः ।
पयोधरभरालसाः कविजनेषु ते बन्धुराः
पचेलिमकृपारसाः परिपतन्ति मार्गे दृशोः ॥ ८८ ॥

अशोध्यमचलोद्भवं हृदयनन्दनं देहिनां
अनर्घमधिकाञ्चित् किमपि रत्नमुद्योतते ।
अनेन समलङ्कृता जयति शङ्कराङ्कस्थली
कदास्य मम मानसं व्रजति पेटिकाविभ्रमम् ॥ ८९ ॥

परामृतझरी प्लुता जगति नित्यमन्तश्चरी
नृणामपि बहिश्चरी परमसंविदेकात्मिका ।
महद्भिरपरोक्षिता सततमेव काञ्चीपुरे
ममान्वहमहङ्कृती मनसि भातु कामेश्वरी ॥ ९० ॥

तमोविपिनधाविनं सततमेव काञ्ची पुरी
विहाररसिका परापरमसंविदुर्वीरुहे ।
कटाक्षनिगलैर्दृढं हृदयदुष्टदन्तावल-
श्चिरं नयतु मामकं त्रिपुरवैरिसीमन्तिनी ॥ ९१ ॥

त्वमेव सति चण्डिका त्वमसि देवि चामुण्डिका
त्वमेव परमातृका त्वमसि योगिनीरूपिणी ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

त्वमेव किल शाम्भवी त्वमसि कामकोटी जया
त्वमेव विजया त्वयि त्रिजगदम्ब किं ब्रूमहे ॥ ९२ ॥
परे जननि पार्वति प्रणतपालिनि प्रातिभा-
प्रदायिनि परमेश्वरि त्रिजगदाश्रिते शोभते ।
त्वयैयम्बकटुम्बिनि विपदसङ्गिनि त्वीक्षणे
निर्ममयि वीक्षणं मयि निधेहि कामाक्षि ते ॥ ९३ ॥
मनोमधुकरोत्सवं विदधतो मनीषा जुषां
स्वयं प्रभववैखरी विपिनवीथिकालम्बिनी ।
अहो शिशिरता कृपा मधुरसेन कम्पातटे
चराचरविधायिनी चरति कापि चिन्ताजरी ॥ ९४ ॥
कलावति कलाभृतो मुकुटमौलि लीलावति
स्पृहावति महेश्वरे भुवनमोहने भास्वति ।
प्रभावति रमे सदा महितरूप शोभावति
त्वरावति परे सदा गुरुकृपाम्बुधारावति ॥ ९५ ॥
त्वयैव जगदम्बया भुवनमण्डली सूयते
त्वयैव करुणार्द्रया तदवरक्षणं नीयते ।
त्वयैव खरकोपया नयनपावके हूयते
त्वयैव किल नित्यया जगति सन्ततं स्थीयते ॥ ९६ ॥
चराचरजगन्मयीं सकललक्ष्मयीं चिन्मयीं
गुणत्रयमयीं जगत्त्रयमयीं त्रिधामामयीं ।
परापरमयीं सदादशदिशानिशाहमयीं
परां सततसन्मयीं मनसि चिन्मयीं शीलये ॥ ९७ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

जय जगदम्बिके हरकुटुम्बिनि नेत्ररुचा-
जितशरदम्बुजे घनविडम्बिनि केशरुचा ।
परमवलम्बनं कुरु सदा पररूपधृप-
मम गतसम्विदो जडिमडम्बरताण्डवन्नः ॥ ९८ ॥

भुवनजननि भूषा भूतचन्द्रे नमस्ते
कलुषशमनिकम्पातीरगेहे नमस्ते ।
निखिलनिगमवेद्ये नित्यरूपे नमस्ते
परशिवमयि पाशच्छेदहस्ते नमस्ते ॥ ९९ ॥

समरविजयकोटी साधकानन्दधाटी
मृदुगुणपरिपेटी मुख्यकादम्बवाटी ।
मुनिनुतपरिपाटीमोहिताजातुकोटी
परमशिववधूटी पातु मां कामकोटी ॥ १०० ॥

क्वणत्काञ्चीकाञ्चीपुरमणिविपञ्चीलयझरी
शिरःकम्पा कम्पा वसतिरनुकम्पा जलनिधिः ।
घनश्यामा श्यामा कठिनकुचसीमा मनसि मे
मृगाक्षी कामाक्षी हरनटनसाक्षी विहरताम् ॥ १ ॥

इदम्परपदप्रदं प्रकृतिपेशलं पावनं
परापरचिदाकृतिप्रकटनप्रदीपायितं ।
स्तवं पठत नित्यदा मनसि भावयन्तोऽम्बिकां
जपैरलमलं मखैरधिकदेहसंशोषणैः ॥ २ ॥

॥ इतिस्तुतिशतकं प्रथमं समाप्तम् ॥

—–०—–

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सद्विषशतकम् ॥

॥ २ ॥

स्वस्त्यस्तु प्रथमं समस्तजगते तस्यामनस्तापत-
तस्सन्तो ये निवसन्ति सन्तु सुखिनस्ते मां शिवानुग्रहात् ।
धर्मिष्ठे पथि सञ्चरंत्ववनिपा धर्मोपदेशाहता-
स्तेषां ये भुवि मन्त्रिणस्सुमनसस्ते सन्तु दीर्घायुषः ॥ १॥
ये जाता विमलेव भोसलकुले सूर्येन्द्वंशोपमेराजान-
श्चिरजीविनश्च सुखिनस्तेसन्तु सन्तानिनः ।
एतद्वंशपरम्पराक्रमवशाल्लभ्यास्समभ्यागता
स्तेसन्तुश्रयजानमानविभवाराज्ञां कटाक्षोर्मिभिः ॥ २ ॥
धान्यं वाथ धनानि वा समधिकी कृत्वा मिथः स्पर्धया
मिथ्यासाहसिनोऽभ्युपेत्यतुपला देशाधिकाराशया ।
लुठित्वा बहुधोपधा वितरणां तत्पूर्तये ये प्रजा
सर्वस्वंप्रसभं हरन्ति च शठास्ते यान्तु कालान्तिकं ॥ ३ ॥
कृष्यं नाम कृषीवलस्य सहजो धर्मोह्यहत्यन्तरे
चोलेषु द्विजसत्तमैरनुचिताप्यंगीकृता सा कृषिः ।
तानेतान् प्रजाश्रयपञ्चकरणा ये दुस्स्वैर्शोषिते-
र्यं वातान् प्रहरन्ति तत्प्रतिकरं भूयात् कमीणांपदं ॥ ४ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

राजा मुग्धमतिं गतोपि सचिवास्तं वञ्चयन्तः खला-
देशद्रोहपरास्सदैव वृषलास्सर्वापहारोद्यताः।
आशां मा कुरु चोलदेशरक्षये त्वं सैरभातः परं
शिष्टं मेत्वलमन्नकं तदपि च भ्रातस्तवाप्यन्ततः॥ ५॥
नानाजिप्रभुचन्द्रभानुहजीन्द्रानन्दरायादयो
विद्वांसः प्रभवोगताग्र्यश्रुतसुधोसन्दोहजीवातवः।
विद्यायां विपवृद्धयोहिवृषलास्सम्यास्तिवदानीन्तना
किं कुर्वेऽम्ब कृषि व्रजामि शरणन्त्वामेव विश्वावनीं॥ ६॥
विद्याजीवनकुण्ठनेन च कृषावालम्बितायां चिरा-
दापन्नोकणिशि कुतोपि पिशुनाः केदारमाहृत्यवन्।
हा किं तत्कथयेह वालुमणिय्यं मेंपुन्निहस्तान्तरं
हर्कारस्थलसम्प्रतोसुञ्जुमुदारित्यादयो निर्दयाः॥ ७॥
दुर्भिक्षं कृषतोनहीति जगति ख्यातं किल ब्राह्मणा-
मापद्धर्मतया मनौ च कृषिगोरक्षादिकं सम्मतं।
भूपेष्वर्थपरेषु हन्त समये चुक्षोभ दुर्भिक्षतो
हत्यर्थं कृषिमाश्रयेम भविनः किम्वाततोहीयते॥ ८॥
अक्षैर्मेति ननु श्रुतिश्रुतिपथं प्रायः प्रविष्टा न किं
सौख्यं वा हलजीविनामनुपमं भ्रातर्न किं पश्यसि।
किं वक्षे तदपि क्षितीश्वरवहिर्द्वारप्रकोष्ठस्थलो
दीर्घावस्थितिरौरवाय कुरुषे हा हन्त हलस्पृहां॥ ९॥
तानाश्रित्यचिरं खलान्मधुमुचावाचा च नुत्वा बहु
श्रान्तोहं विफलश्रमस्तदुपरि द्राग्वैश्यकर्माश्रितः।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

निष्काग्यग्रतर्भवतीर्यमहिषाभिख्यानुपेत्य प्रभून्
सम्यक् तैः परिरक्षितश्च कृतवित् स्तौम्यद्य हर्षेण तान् ॥१०॥
यं योरचति तस्य सः प्रभुरिति स्पष्टं हिमद्रक्षिणो
राज श्रीमहिषान्विनुत्य सफलं कुर्वेद्य वाग्वैभवम् ।
सत्पीडानिरतान्मदीयहिमाभिज्ञानशून्यानप्रभून्
यन्निन्दामि निगम्य तद्गुणविदस्तुष्यन्तु सन्तोनृपाः ॥ ११ ॥
कश्चित्पश्चधमं ललाय विगुणं कर्तुं प्रवृत्तं स्मृतं
त्वामालम्ब्य समुत्सहे न खलु तद्दर्पस्य माहात्म्यतः ।
मद्द्रोहप्रवणाधिकारि हतक क्रोधेन तन्निन्दन-
व्याजात्तत्प्रभुतत्प्रभुष्वपि च वाक् दण्डोमया पात्यते ॥ १२ ॥
द्वारि भाग्यवतामनादरतया लब्धावमानं महत्
मत्कृष्यार्जितसर्वलुण्ठितसुभेदारेषु चामर्षतः ।
व्याजीकृत्य हर्यद्विषं परिवृडायेमी मया निन्दिता-
स्तिष्ठाप्यन्तु परं निरङ्कुशतया सम्मानयन्तः कवीन् ॥ १३ ॥
श्रुत्वैतन्महिषप्रबन्धमिह ये भूपा गुणग्राहिण
स्ते बुद्धा निज दुर्गुणान् कविमुखात्तद्वर्ग्यमर्यादया ।
अद्रोहेण निजाः प्रजाश्च यथाधर्मं प्रजा रक्षितुं
कुर्वन्तु स्वकुलक्रमागतनरान्देश्याधिकारोचितान् ॥ १४ ॥
मुग्धान्विग्धनिकान्ममामदमपीदिग्धान्विदग्धानहो
जग्धो यन्निधिपुदग्धबुद्धिविभवान् दिग्धैः खलैरन्वहम् ।
धन्यं सैरिभमेकमेवभुवने मन्ये तिमन्वैर्तैं पैर्योधान्य श्च
धनैश्च रक्षति जनान् सर्वोपकारक्षमः ॥ १५ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

श्रोतुं त्वां महिषाधिराजसुगुणं मीमांसते धीर्मम
त्वञ्च स्तुत्यतया प्रबन्धवचसां योग्योऽसि किंत्वन्वहम् ।
वित्तोन्मत्तनरेन्द्रदुर्गुणघटामिथ्यास्तवोपक्रमै-
र्वाग्भिः पर्युषिताभिरद्य भवतः कुर्वे नुतिं क्षम्यतां ॥ २६ ।

अश्वाकारुपिशानगित्तरियवानपुंबूलशश्वालिका
सूत्रोशस्वविशेषकोद्रवतिलश्यामाकगोधूमकान् ।
त्वं सिद्धार्थकुलित्थमुद्गतुवरीनिष्पावमाषादिकान्
तत्त्वं कालमुपेत्य सैरिभपते निष्पाद्य संरक्षणः ॥ १७ ॥

आर्य श्रीधरसुद्दीक्षितमिमौ दृष्ट्वा महापण्डितौ
विद्यायै नस्स्पृहये यद्यपि परं चाहं बिभेम्याहवात् ।
वाणिज्यं धनमूलकं तदखिलं व्यक्ताथितस्त्वामहं
त्वं विद्या च धनं त्वमेव सकलं त्वं मे लुलाय प्रभो ॥ १८ ॥

विद्वन्माकुरु साहसं शृणु वचो वच्मि यत्ते हितं
त्यक्त्वा कामदसन्त्वसैरिभपतिं निर्व्याजबन्धुं नृणाम् ।
श्रीरङ्गाभिधपट्टणं प्रति सखे मागाज्ज्वरस्यालयं
दूरे श्रीर्निकटे कृतान्तमहिषग्रैवेयघण्टारवः ॥ १९ ॥

प्रज्ञापण्यविशेषविक्रयवणिक् जातस्सुधीः श्रीधरः
ज्ञानं स्वर्णमभूद्गतास्सुमखिनोधिक् तस्य पट्टदर्शिनीम् ।
ख्यातः कुक्षिकवित्तदुर्धनिगृहद्वारेषु निद्रायते
तत्सर्वं महिषेश्वराननुसृते दौर्भाग्यधाम्नः फलं ॥ २० ॥

न ब्रूषे परुषं न जल्पसि मृषावादं न गर्वोन्नतिं
धत्से प्रत्युत लाङ्गूले नियमितं स्वं क्लेशयित्वा वपुः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

मर्त्यानामनुपाधिजीवनकृते त्वं कल्पसे कार्य्येसर
त्वत्तं संतिदुर्नृपाननुसरन्हन्तास्म्यहं वञ्चितः ॥ २१ ॥
त्वं क्रीतोसि मया पणैः कतिपयैर्भर्तुं कुटुम्बं निजं
त्वन्तु प्रागधमर्णतामिव भजन् स्वं क्लेशयित्वा तनूम् ।
नानाधान्यसमुद्भवैर्यदकरोस्त्वम्मां तथा निर्वृतं
तत्तेश्रीमहिषाङ्गतैरुपकृतेः क्रीतोस्मि मूल्यं विना ॥ २२ ॥
पैशून्यं न हि कर्णगामि भवतोनाद्यस्ययेवचनं
एकाकारतयैवतिष्ठसि सखे सर्वास्ववस्थासु च ।
भूपालैरलमन्यवस्थहृदयैर्दिष्ट्याद्य लब्धोसि न-
श्रीमन्कासरसार्वभौमभवता नाथेन मोदामहे ॥ २३ ॥
त्वं बद्धोसि मद्गृहेद्दृढमहोबद्धोस्मि च त्वद्गुणै-
स्त्वं मां रक्षसि सैरिभोत्तम सखे रक्षामि च त्वामहम् ।
इत्यन्योन्यकृतोपकारमुदितावावामिह द्वावपि
स्वास्थ्यामश्शरदां शतं द्रुतममी नश्यन्तु नश्शत्रवः ॥ २४ ॥
मत्ताविक्तमदैर्दुराग्रहस्थनाचण्डालरण्डासुता
येमीडर्धनिकानि कामपरुषव्याहारकौलेयकाः ।
तेषां वक्त्रविलोकनात्तव वरं स्थूलाण्डकोशे क्षणं
येन श्रीमहिषेन्द्रलभ्यतदह प्रायेण मिष्टाशनं ॥ २५ ॥
देहं स्वं परिदण्ड्य यद्धि भवता धान्यं धनं वार्जितं
तत्सर्वं प्रसभं हरन्ति हि शुभे दाराःस्वकीयं यथा ।
हेतुस्तत्र किलायमेव महिषजातो मया यूयतां
पुत्रास्त्वं पितुर्हरन्ति हि धनं प्रेम्णा बलाद्वाखिलम् ॥ २६ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

चुद्राधां यदि यासि कासरपते तर्हीदमाकर्ण्यतां
अस्माभिर्हि तृणीकृतान् भुवि सुभेदारान् सुखं भचय।
निस्सारानपराधलेशरहितानेतान् पलालोत्करा-
न्नित्यं भचयता त्वया क इव हा लोकोपकारो भवेत् ॥२७॥

तृण्यादानजलावगाहनतनूसंघर्षणादिक्रमैः
कामं सैरिभरा जराजभवतः सेवासकार्षं चिरम्।
एतावत्बहसर्थ ये पितृपतिं देवं त्वदारोहिणं
चिप्रं प्रापय सन्निधिं ननु सुभेदारस्य मद्रोहिणः ॥२८॥

कायक्लेशमहर्निशं विदधता द्राघीयसानेहसा
केदारे भवतान्तराय बहले निष्पादितं यत् फलम्।
त्वद्भागेन समं समस्तमपि तद्येनैव नीतं बलात्
तं चिप्रं यमसन्निधिं नय तुलायाधीश तुभ्यं नमः ॥२९॥

तिष्ठन्तु चितिपा भुविस्मयभरप्रागभावदूरीभवत्
कृत्याकृत्यविवेकमूढमनसो नैवाश्रये तानहम्।
एहि त्वं सरसीतटं तव पुनर्मूर्धाभिषेकं जलै-
रस्मत्संवसधावनायकरवै राजेव संरच नः ॥३०॥

भूपो भूप इतीव किं त्वनुगता जातिर्घटत्वादिवत्
भूमावस्ति य एव रचति जनान्राजा स एव स्वयम्।
किं भूमीपतयः शरारव इमे क्रूराः किराता इव
प्रायस्सर्वजनीन कासरपते राजा त्वमेवासिनः ॥३१॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

अथ श्लेषः ।

सानन्दं महिषीशतं रमयसे मूर्धाभिषिक्तोन्वहं
त्वं बालव्यजनावधूतिमसकृत्प्राप्नोषि शृङ्गान्वितः ।
किञ्च स्वां प्रकृतिं न मुञ्चसि तृणप्रायं जगत्पश्यसि
स्वस्ति श्रीमहिषेन्द्र तेऽस्तु नियतं राजा त्वमेवासि नः ॥३२॥

धातुर्वत्सस्तनतले विमुञ्चसि मुहुर्विण्मूत्रमस्तत्रपं
धत्से नाप्यपलालमास्यमनिशं स्नेहेन सम्बध्यसे ।
शङ्खव्यापि पयः पिबस्यनुदिनं तस्माददन्तं मुखे
वत्स श्रीमहिषेन्द्र बालकमिव त्वां वीक्ष्य नन्दाम्यहम् ॥३३॥

क्षान्तं क्षान्तमथापि निर्दयसमीकाष्ठैः करीषैरपि
घ्नन्त्यङ्गेषु जनास्तदेतदखिलं दुःखं क्षमामूलकम् ।
इत्यालोच्य रुषेव सैरिभपते सीराञ्चलेन क्षमा-
मुन्मूल्य प्रसभं करोषि कणशस्तां नीरसस्योचिताम् ॥३४॥

ब्रूषे त्वं विविधान् स्वरान् बहुविधान् काण्डांश्च धत्से मुखे
प्रातश्चाध्ययनं पदक्रमविधिं किञ्चोच्चरन् गच्छसि ।
अङ्गेषु श्रममादधासि बहुधा बहुधा वृत्तिं करोष्यन्वहं
भासि त्वं महिषाधिराज नियतं वेदावधानीव नः ॥३५॥

मुद्राधारणदग्धचर्मकतया दृष्टैः किणैरङ्कितो
मध्याह्नात्परमेन मज्जसि जले सानन्दतीर्थादरः ।
शान्ताङ्गाररुचिं बिभर्षि च तनौ तिष्ठन्मते दण्डिनो
मुण्डाचार्यमिवाधुनानुकुरुषे श्रीमन्महासैरिभ ।३६॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

धत्से शृङ्गयुगं प्रतप्तमभितो गात्रे प्रतप्ताङ्कनं
श्रीरामानुजमण्डलस्य सदृशं चिह्नं च धत्से मुखे ।
गोष्ठीभूय निजप्रबन्धसमये क्रन्दस्य मन्दारवं
तन्नूनं महिषाधिराज भवसि श्रीवैष्णवाग्रे सरः ॥३७॥

त्वां वाचंयमतां दधासि सहसे शीतातपौ निश्चलः
किञ्चिन्नैव च याचसे भुवि यथा जातात्मना तिष्ठसि ।
प्राणाकर्षकृताय मे न नियमे नारूढ एवासि च
प्रायः कासर हे सदाशिव महायोगीव संदृश्यसे ॥३८॥

शृङ्गाग्रेण मुहुर्मुहुर्निजतनुं कण्डूयसे मौनवान्
प्राग्वंशोपहितां प्रविश्य विपुलां शालां महिष्या समम् ।
अन्तस्तिष्ठसि धूलिधूसरतनुः कृष्णाजिनाच्छादितः
तन्मे भासि लुलाय दीक्षित इव त्वं वाजिमेधकृतौ ॥३९॥

ग्राह्योसि श्रवणादिभिः परिचयात्त्वाममर्त्यैः कृते
सत्यज्ञानमयोसि किञ्च बृहदारण्यान्तरे दृश्यसे ।
प्रत्यक्षीक्रियसे च योगिभिरखण्डाकारवृत्त्या स्वयं
तस्मात्पुच्छमयं लुलाय परमं ब्रह्मत्वमेवासि नः ॥४०॥

गोवोद्वेदनकौशलं प्रथयसे हल्यागलालिङ्गनं
प्रत्यूषे कुरुषे सकुक्कुटरवे वक्षस्स्वारूढतः ।
स्वस्थाने मुदितस्वरूपगतया युक्तश्रिया मद्गृहे
गोष्ठे तिष्ठ लुलायराजमहतीं देवेन्द्रलक्ष्मीं वहन् ॥४१॥

नित्यं धीरमनांसि कर्षसि सदा रत्यां ससुत्साहवान्
दुग्धानामुपमासि मासि तपसि ज्याकर्षणेनोज्झितः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सामर्थ्यं विषमेषु कर्मसु भजन्नग्रे वसन्तं भ्रमन्
सत्यं श्रीमहिषेन्द्र सन्मय इव प्रत्यक्षमालक्ष्यसे ॥४२॥
मूर्त्तिं हन्त बिभर्षि नीलमसृणां नित्याभिषिक्तां नरै-
र्गुह्यैः पञ्चपचक्रतः कलयसि त्वं बन्धमोक्षानपि ।
सुक्षेत्रेष्वियमादधासि महता ज्ञानेन पूज्योऽसि तत्
सालग्राम इवावभासि नियतं श्रीकासराधीश्वर ॥४३ ॥
गम्भीरस्मितजितो न कल्मषयसे गह्वोरस्य पानेन च
प्रायः किन्तु सदाग्रनक्रमकरो नित्यं न दीनोऽसि च ।
संपूर्णः पृथुरोमभिश्च भजसे हृद्धिं जयं चाप्यपि
तत्त्वं कासरमण्डलेश्वर जलप्रायस्सुदोसिनः ॥४४ ॥
अर्कं भक्षयितुं प्रधावसि नवं बाल्यं जनानन्दनो
निःशङ्कं कुरुषे समुद्रतरणं प्रत्यक्षमाधावसि ।
वीर्याधिक्यवशादुपर्युपरि चोत्साहं च कामं भजन्
सन्धे श्रीमहिषाधिराज भुवनवन्द्यो हनूमान् भवान् ॥४५॥
लोके ख्यातसहस्रदोषमखिलद्वीपेषु सञ्चारिणं
क्रीडन्तं किल नर्मदाम्बुनि मुदा कीर्त्या समालिङ्गितम् ।
सम्यग्भूषितमादरात्तदसि सन्नर्देष्वपास्तत्रसं
प्रायस्तैरभिमन्वते सुविजनास्त्वां कार्तवीर्यार्जुनम् ॥ ४६ ॥
उल्लेखान्विविधान्करोषि च पदन्यासप्रतान्याद्दशः
पद्यालोकनदत्तदृष्टिरसि च प्रायः प्रबन्धे स्थितः ।
कोषाधारतया स्थितश्च रसिकप्राये खले सादरः
तेन श्रीमहिषाधिराज सुकविं त्वामेव मन्यामहे ॥ ४७ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

वर्णैर्नैकविधैर्युतोसि चरसाधारीसि वन्योज्ज्वलो
वृत्ताभा ध्वनिगर्भितश्च बहुभिः पादैरुपेतोसि च ।
तत्सत्यं महिषेन्द्र सत्कविकृतश्लाघ्यप्रबन्धायसे
त्वामालोक्य पुनः पुनर्नवरसालङ्कारमोहामहे ॥ ४८ ॥

त्वं नद्यस्तनपीडनेन रचयन् शृङ्गारलीलाचता-
न्यापीतैरधरामृतैश्च सरसमुन्मीलिताक्षस्सुखैः ।
आकृष्टः प्रसभं सरोमलतया तापाच्चिरेणातनोः
पद्मिन्या रसिकाग्रणीरिव लुलायाधीश संक्रीडसे ॥ ४९ ॥

आशां पुष्यसि यो निपानसलिले येनाभिमूलान्वितः
प्रीत्या नित्यमपारलौकिकविधाव्यङ्गीकृतः कैरपि ।
स्वच्छन्दं चरतीह यः किल परक्षेत्रे खलाग्रेसरः
तत्त्वां हन्त विटाग्रणीत्वमधुना मन्ये महासैरिभ ॥ ५० ॥

प्रीतिस्फुरदङ्गतः कलयसे तालप्रमाणन्तनौ
चातुर्यं बहुलास्य वांसि तु नृणां सन्दर्शयन्व्यञ्जकं ।
कुर्वन् स्वीयपरिश्रमाद्बहुविधाद्दर्यात्मभारञ्जनं
सत्यं सैरिभमण्डलेन्द्र भरताचार्यत्वमालम्बसे ॥ ५१ ॥

त्वं मृत्युवरत्वं करोषि भ्रमन्नुन्मज्जन्निमज्जन्मुहुः
पारावारपयोन्तरालविहृतिप्राप्तप्रमोदोत्सवः ।
संप्राप्नोषि ततो विधिं बहुमुखं प्रीत्यागमिष्यादरा-
त्तन्नूनं महिष क्षितीश्वर भवान्मत्स्यावतारो हरिः ॥ ५२ ॥

वज्रादप्यतिनिष्ठुरं तव पुनः पृष्ठं धराधिष्ठितं
निश्वासास्तु पयोनिधेरपि पयःप्रक्षोभदक्षा इमे ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सीयत्वं न च कच्छपालिषु सदा प्रीतिन्दधास्याग्रवे
तन्नस्त्वं महिषेन्द्र सत्यमधुना कूर्मावतारोहरिः
उत्साहेन पुरा वराहवपुषा शृङ्गेण गासुद्दर-
स्युद्दामात्मगुणस्थितस्ववदनं व्यावृत्य चालोकसे ।
सौक्त भुवनानि पातु सयसे वक्त्रे महाविस्तृते
तत्त्वां श्वेतवराहमूर्त्तिमधुना जाने महासैरिभ ॥ ५४ ॥
चैत्रन्नस्य हिरण्यवर्धनकृतः प्रह्लादमापुष्णतः
प्रासस्योमनिषद्वरं पृथुतरस्तस्माद्बहिर्निर्यतः ।
लोकानां स्थितये शृतस्य च निजाङ्कादारलक्ष्मीं परां
कोभेदस्तवकासरेश्वर विभो श्रीमन्नृसिंहस्य च ॥ ५५ ॥
कौपीनाङ्कतया स्थितोसि चरसि त्वं दण्डहस्ताञ्चितः
सोत्साहं बलिना समङ्कलयसि स्पर्धां प्रतिस्पर्धिना ।
पादन्नयस्य रसातले स्ववपुषा त्वं पुष्करं गाहसे
तेन त्वां महिषत्रिविक्रमकृतं नारायणं मन्महे ॥ ५६ ॥
निर्धूनोषि लसत्तनुं गुरुमुदे स्वीयां महारेणुकां
गूढं गूढमशेषमर्जुनकुलं चामूलमुन्मूलयन् ।
कौलालैर्भरितेषु विस्तृतसरस्स्वामज्य सन्तुष्टधी-
र्धत्से भार्गवरामसाम्यमधुना जाने महासैरिभ ॥ ५७ ॥
मन्त्रपूमाञ्चितरौद्रधन्वसुदृढज्याकर्षणख्यातिमान्
सीतायां प्रणमङ्करोपि न जनस्थाने च धत्से भयम् ।
वाहिन्यां कुरुषे तथा मरशिरच्छेदं यथेष्टं चरन्
रामस्त्वं निजलक्ष्मणानुगततया श्रीमन् लुलायप्रभो ॥५८॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कृष्णास्ते सहजो हलं वहसि च स्कन्धे प्रलम्बाकृतिं
त्वं धूनोषि हलाञ्चलेन धरणीमुन्मूलयस्याग्रहात् ।
श्रीमन्कासरसादरोसि मदिरां पातुञ्च सङ्कर्षणः
साक्षात्त्वं बलराम एव हि वहन् नीलांशुकस्त्वं वपुः ॥ ५९ ॥

सम्प्राप्तस्सहजं बलं भुवि महान् जातोसि कृष्णात्मना
कंसानन्दमहो सुखेन सरसो गृह्णासि गोपान्वितः ।
नैकाभिर्महिषीभिरन्वहमपि क्रीड़ां विधत्से मुदा
तस्मात्त्वाद्यदुनाथ एव महिषाधीशाद्य संलक्ष्यसे ॥ ६० ॥

निर्धूय श्रुतिमत्प्रमाणमिदमित्यन्तं जडानां भव-
न्निष्टं कर्म विनिन्दितं विरचयन् कुर्वन्महासङ्करम् ।
सन्मार्गप्रतिदूषको भुवि यथा जातात्मना वर्तसे
तेन त्वां गणयामि कासरपते बौद्धावतारं हरिम् ॥ ६१ ॥

धुन्वेमं करवालहस्तमभितस्त्रास्त्रायमाणोरजो
भूत्वा हन्त युगान्त एव हि वृषलक्षेप्यं विलोक्य स्वयम् ।
आधातुं सकलां महीं कृतयुगारम्भे स्थितभूतले
मन्ये त्वां महिषाधिराज नियतं कल्क्यावतारं हरिं ॥ ६२ ॥

कन्दर्पं न भजस्यतीन्द्रिय तनुः किञ्चासि पञ्चाननो-
ऽप्याकण्ठञ्च विषं पिबन्नतितरान्धत्से सदामङ्गलम् ।
प्रीत्या सानुचरोचलो परिपरन्तून्नित्य त्वमोपि च
प्रायस्सैरिभ मण्डलेश्वर विरूपाक्षस्त्वमेवासिनः ॥ ६३ ॥

प्रस्यप्रस्त्रवणान्वितोसि विपुलैः पादैः रुपेतोसि च
प्रत्तुङ्गञ्च बिभर्षि शृङ्गमधिकं गण्डोपलेनान्वितम् ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

दृष्ट्वापो बहुधा वनैरसि महासत्वप्रकर्षोद्गतै-
र्नूनं काचन कासरेन्द्र चरसि त्वं सर्वतः पर्वतः ॥ ६४॥
भीमस्त्वं हि हृशा नलोसि च नृगस्त्वं रूक्षरोमाप्यसि
भ्रातस्त्वं भरतः पृथुश्च तरसा नूनं सरत्तोधिकाः ।
इत्थं पुण्यपुराणभूपतिसपेत्वय्यङ्गतेजायति
श्रीमन्सैरिभराजराजहतकान्लोकायामः खलान् ॥६५॥
कर्णनिर्णुदसि त्रिगर्तपतितोधूर्नोषि तज्जीवनं
द्रोणंसन्ततमुत्तरस्यपि त्वहे नित्यं सुभद्रान्वितः ।
हन्तुं सैन्धवमीश्वरेण विहितं सामर्थ्यमासेदिवान्
धीरश्रीमहिषाधिराज भुवने मन्ये त्वमेवार्जुनः ॥ ६६॥
वेगादर्जुनमेव धावसि दृढं त्वं कालदण्डं चरन्
भीमं मृद्नसि किञ्च भूरि निनदन्वत्सेऽङ्कलक्ष्मीं स्थिराम् ।
वाहिन्यां प्रसभं प्रविश्य कुरुषे क्षोभं प्रतापान्वित-
स्तस्मात्कर्णइवासि सैरिभपते किं कामानस्मर्थिनाम् ॥६७॥
लोके त्वं हि स धर्मराड़सि महान् भीमोस्य पार्थोपि न
द्रोणीभूतमुखोसि कासरपते किं चासिना सत्यभूः ।
उद्योगेन च कर्णमुच्चनयसे भूरिश्रवो भीमतां
त्वद्दन्दर्शनतोद्य भारतकथा प्रत्यक्षमालक्ष्यते ॥ ६८॥
व्यासाकर्षसि सङ्गतार्त्तिमहतीं मध्ये धराणां चरन्
धन्वाकर्षणविश्रुतः प्रकटयन् दोषं स्वकैः कर्मभिः ।
आलोक्यापि न भीतिमच्छसि परान् प्रासोऽच्छ्रयो विग्रहे
वीराग्रेसर कासरेश्वर ननु द्रोणस्त्वमेवासिनः ॥६९॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सुग्रीवोसि महागजोसि वपुषा नीलः प्रमाथी तथा
धूम्राक्षोसि महानुभावमहिष त्वं दुर्मुखः केसरी ।
इत्थं ते सततं महाकपिशताकारस्य साहाय्यतः
सीतां प्राप्य विलङ्घ्य दुःखजलधिं नन्दासि रामः स्वयम् ॥७०॥

त्वं वाली रमसे रुमामुपगतः प्रौढाङ्गदेहान्वित-
स्तारामेवानिह स्फुट वितनुषे नादैर्जयन् दुन्दुभिम् ।
इत्थं सत्यपि कासरेश्वरजनस्याश्चर्यदाक्षर्यया
मातङ्गान्तिक एव निर्भयमहो सञ्चारशीलोसि किं ॥७१॥

उच्चैरावणसोदरोसि च महापार्श्वोतिकायोसि चा-
चव्याकारमहोदरोसि नितरां त्वं मेघनादोप्यसि ।
धूम्राक्षोसि च दूषणोसि चरितैस्त्वं कुम्भकर्णोप्यतः
सङ्ग्रामस्त्वदुपाश्रयेण भजतेलङ्कारमासारतां ॥७२॥

सीतायां प्रसितो दृढं कृतयुगव्यापारघोरक्रमो-
दर्पोज्जृम्भितहैहयाधिपहतिभ्रान्तो लुलाय प्रभो ।
प्रख्यातोप्यनरण्य एव विषयेष्वुत्कृष्टधन्वा जनान्
मायावी महिष रावणः पुनरिह प्राप्तोसि किं मद्गृहे ॥७३॥

ताम्रश्मश्रुमुखोसि नैव सहसे क्रीडाहतिं मानवैः
कामं वाडववैरमाकलयसे रोषेण नैसर्गिकम् ।
सम्प्रीतिं तरसादने वितनुषे स्वामद्य पानोत्सुकं
चन्द्राख्यानमवैमि यत्तव खुरानाश्चर्यमालोकये ॥७४॥

द्वन्द्वे प्रीतियुतः क्वचित् बहुव्रीहिप्रकर्षः क्वचित्
पश्चात्तत्पुरुषान्वितः कृतसमाहारः क्वचिच्च क्वचित् ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

शब्देषु द्विगुणादरं कलयसि श्रीकासराधीश्वर
प्रायश्शाब्दिकचक्रवर्त्तिनमिह त्वामेव मन्यामहे ॥७५॥
त्वं शक्तिं दधासि च पदेष्वङ्गां जहल्लक्षणां
स्वातन्त्र्यं प्रथयश्च शब्दविषयेप्यासक्तमुर्व्यां भजन् ।
भूयोदर्शनमेषि लिङ्गकरणप्रामाण्यसम्भावितः ।
काव्यार्थं प्रसितं ततोद्य महिष त्वां तर्कये तार्किकम् ॥७६॥
सूत्राणि प्रसभं महाप्रतिभयोत्साहेन यः खण्डयन्
भाष्यावाङ्मुख एव चाधिकरणं प्रौढ़िं परां दर्शयन् ।
सङ्घर्षे सति वाड़वैर्विजयिता सिद्धान्ततोगाहसे
तेन त्वं महिषावतंस न कथं मीमांसकाग्रेसरः ॥७७॥
मालिन्यासदमुत्त्वकैस्तव वपुर्ग्रीवापुनस्स्रग्धरा
नित्यं जाङ्गलभूमिषु त्वमयसे शार्दूलविक्रीड़ितम् ।
काठिन्यं वपुषा विभर्षि नितरां किञ्चेन्द्रवज्राधिकं
वृत्तात्मा भजसि प्रबन्धपदवीं वाहद्विषत्क्ष्मापते ॥७८॥
शृङ्गारं रुचिरन्दधास्यनुपदं वीरेण सञ्चार्यसे
क्षया भूरि दयान्वितः प्रतिभयं हास्यं वहस्यद्भुतम् ।
टङ्कोपं विकृतं करोषि बहुधा रौद्रं मुहुर्वीक्षसे
सायन्दामनिशान्तभाक् नवरसस्तत्त्व लुलाय प्रभो ॥७९॥
जिष्णुस्त्वं हि कृशानुभावमयसे श्रीकासरक्ष्मापते
नित्यं किञ्च सदन्तकोसि वपुषि शृङ्गयसि ते निर्ऋतः ।
पाशी चासि सदाशुगत्वमयसे सर्वत्र कथादिषु
प्रायोवैश्रवणीच्छ्रयं प्रकटयन् किञ्च त्वमुग्राकृतिः ॥ ८० ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

शीताम्बुन्यसि पञ्च लाङ्गलविधौ लब्धार्द्रकृष्णाजिनो
गोदानेषु सहस्रशः प्रतिदिनं पावीभवस्यात्मना ।
त्वं ब्रह्माण्डकटाहमश्नसि समुद्घोषेण लब्धा त्वया
क्वापि स्वर्णतुलापि कासर ततोदीर्घायुरिच्छामि ते ॥ ८१ ॥
पर्णानां पयसाञ्च नित्यमशनैः कालं क्षिपन्वर्तसे
निष्कम्पस्तपसि स्थितोसि निभृतं त्वं पर्णशालान्तरे ।
शेषे स्थण्डिल एव चानुदिवसन्दिग्विनिर्मज्जस्यपि
प्रार्थ्यं तन्तवकासरेन्द्र यदपेश्वर्यां समालम्बसे ॥ ८२ ॥
शीतं वारि वियोग एव हि पिबस्याकण्ठमत्यादरात्
सन्तापिष्यतनु प्रमोदभरितोन ग्राम्यधर्मान्वितः ।
यच्चैवं सुखसन्निपातरहितः पुष्णासि पुष्टिन्तनो
तन्मे ब्रूहि किमौषधं महिष रे श्लाघ्य त्वया भक्षितम् ॥ ८३ ॥
स्त्रीयोत्सङ्गतलाधिरूढमधिकासक्तं वहन्नात्मजं
बालञ्च प्रमदान्वितस्सुखमहो निद्रासि निश्चिन्तधीः ।
दुर्भूपास्यमपास्यनैकविकृतिप्रारब्धलब्धेन च
प्रीतस्तिष्ठसि कासरोत्तरभवद्गार्हस्थ्यमेवाद्भुतम् ॥ ८४ ॥
नित्यं दुर्धरदुर्मुखादिसहितश्शृङ्गाग्रकृष्टाचलः
प्राग्यस्त्वं महिषस्तु एव धरणीं हन्तावतीर्णः पुनः ।
किन्तु प्राग्युगानुभूपचरितश्शर्वोपकारी भवान्
अतः कासरवर्यनिर्जरगणाः कुर्वन्तु ते मङ्गलम् ॥ ८५ ॥
पीत्वा वारिसरोवरेषु विपिने स्वैरञ्चरित्वा तृणान्
शाकात्यादपि वा पराङ्कविगमात्कृष्ट्वा महीं सर्वतः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

ये रचन्त्यनुपायमेव भुवनं सन्त्यज्य तान् सैरिभान्
धिक्धिङ् धनिगर्दभान् मृगयते सेवार्थमज्ञोजनः ॥ ८६ ॥
त्वामादौ गणयन्ति मूढगणनप्रस्तावनायाज्ञनाः
ते मूढा महिमाविदस्तवनतां हृष्यासि ते वाच्यताम्।
सस्योत्पत्तिनिदानमस्यध हविर्मूलं सुराणामसि
ब्रूमः किं बहु कासरेन्द्र जगतामाधारताङ्गाहसे ॥ ८७ ॥
अष्टाखभ्रमुवनभवादिषु भवानेकस्त्वमत्रागतः
किं वा जङ्गमताङ्गतः कुलगिरिष्वेकस्त्वमत्युन्नतः।
आहोस्विन्महिषासुरस्त्वमधुना हन्तावतीर्णः पुनः
ब्रूहि श्रीमहिषेन्द्र विस्मयभरस्मेयं मदीयं मनः ॥ ८८ ॥
उद्दामद्विरदद्वयद्वयमता मुच्चैर्बलं निस्तुलं
दुर्भेदाद्भुतमांसभूमिदलनेष्वग्रे सरस्त्वं सदा।
तत्सर्वं महिषावतंस सदपि भिन्नसंसारपोषायिनो
मन्ये हन्त पदेलिमामिह पुनर्मन्दागधेयोन्नतिम् ॥ ८९ ॥
मूर्तो किं तमसाङ्कुटा विमयवा नोलाचलो जङ्गमो
जीमूतः किमु सञ्चरिष्णुरवनौ पञ्चिषतुर्भिर्युतः।
इत्येवं किल तर्कयन्ति मलापात्वङ् मांसलश्यामल
येषां सैरिभमण्डलेश्वर दृशोः पन्थानमारोहसि ॥ ९० ॥
भ्रातखञ्चर मा कदाचन बहिर्वाहारिचूडामणे
त्वामालोक्य समुन्नता ह्यतिभरं सञ्चारिणं शृङ्गिणम्।
कोप्येष चितिभृद्गतो पुनरसावित्याग्रहो दग्धधी
र्जंभारिस्त्वदभ्रनाशन कृते दम्भोलिमुक्तभयेत् ॥ ९१ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

तस्मै शृङ्गयुगाय तेऽतिमहते कल्याणमायामहे
श्रीमन् सैरिभ सूमहेन्द्रशिखरोत्पीडाक्लमाय चणात् ।
तत्तादृक् शतकाटिकोटिषु परित्यक्तादरो भूयसा
यस्मै सन्ततमुच्चकैः स्पृहयते देवोऽपि संक्रन्दनः ॥ ९२ ॥

न स्वप्नेऽपि दरिद्रता प्रसजति त्वामाश्रितानां नृणां
कोशा धान्यचयैः पतन्ति बहवः कोशेषु च व्रीहयः ।
इत्थं सर्वजनावनप्रतिभुवे दीनावलीबन्धवे
भूयस्ते महिषाधिराज भवते भूयासुरद्याशिषः ॥ ९३ ॥

कर्षं कर्षमहर्निशं वसुमतीं क्लिश्नासि किं कासर
त्वं सभ्यैरधुनातनैर्नृपसभं साकं सुखेनावस ।
न ज्ञानं न च मेधितं कौशलमिति व्यर्थां मतिं मा कथा
स्त्वत्तोमूढतमा इमे भवसि हि त्वं तेषु वाचस्पतिः ॥९४॥

निष्पन्दं हविरर्धमानसुमहादुःखाभवोत्साहव
द्भूपाल क्षपालवच्युतरुषत्याकर्णनोद्दीर्णयोः ।
निर्व्याजं मम कर्णयोरवममृतं हुङ्कारवच्छद्मना
दिष्ट्याद्य त्वम्रुतं सिञ्चसीव महिष चेत्तेषु कष्टं त्वमुखः ॥९५॥

दुर्वाणीकसमुद्यदुद्भटभट भटश्रेणीकरव्यापृत
द्राघीयस्फुटधूमवर्तिविगलद्धूमान्धकारावृते ।
तन्निष्ठीवनपूतिगन्धभरिते भूपालवाह्याङ्गणे
वासक्लेशहरायकासरपते सन्नाथ तुभ्यं नमः ॥ ९६ ॥

मूढा गाढधनोष्मभीषणवदना क्ष्मापालपांशाङ्गणे
ष्वाशापाशविलम्ब्यमानहृदया व्यर्थं क्षितिं तन्वते ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

अस्मद्भूपतिमाश्रयन्तु विबुधाः कामप्रदं सैरिभं यो
ध्यानचति रचति चितिफलैस्साम्राज्यसम्पन्नैरपि ॥ ९७ ॥
उन्मत्ताद्द्रविणाधिकाल वशतस्त भङ्गता दुर्गुणै
स्सञ्जाताद्द्दमलेशतो विरचितान्यायाविभूत्यावृताः ।
केचिच्छृङ्गभृतश्च सम्प्रति सुभेदारादयः कासर
ज्येष्ठाः किं भवतो वदत्वमथवा सत्यं कनिष्ठादमी ॥ ९८ ॥
केदारे महिषोमनोज ग्टहमाप्तायोन्नमय्याननं
दन्तान् किञ्चिदभिप्रदर्श्य विकृतं कूजन् खुरैः च्मां खनन् ।
प्रत्यग्रायत सूरणाङ्कुरनिभन्तात्किञ्चिदुज्जृम्भयन्
महिषेन्द्र निविंशसि दुःच्चापालवत् स्वप्रिया ॥ ९९ ॥
राजा धर्मपरः परस्परधृतस्नेहाश्चतन्मन्त्रिणो
राजन्वत्यवनीवतीपक जनास्स्वाढ्या भवन्तु कृतौ ।
पुष्टाङ्गाः पशवश्चरन्तु भजतां दुर्भिचवार्तालयं
वाञ्छानाथकवेः कृतिश्च कुरुतां निर्मत्सराणां मुदम् ॥१००॥

इति वाञ्छानाथकवीश्वरकृतं महिषशतकं सम्पूर्णम् ।

———०———

राज्ञा तसोदकपक्वधान्यं दृष्ट्वा किं हृदयस्फोट-
कृतान्नोदयः—इति पृष्टे अनेनैव कविना
पद्यमिदं भणित मित्याहुः । यथा—

उत्पत्तिः कमलये निवसतिः केदारभूमौ चिरं
किंचापापतया विशुध्यपसि मृष्टं करैर्भास्वतः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कुम्भीपाकस्तते दशापरिणतौ तत्सर्वमासीदिति
क्लेशेनैव महत्तरेण हृदयस्फोटङ्गतावोहयः ।

अनेनैव कविना स्वविरचितं पद्यं स्तुवता केनचित् रसिकेन दुर्भाषापूर्वकं श्लाघिते तदा पद्यमिदं भणितमित्याहुः । यथा—

अन्धीभूय गुणागुणेषु तरवीवातावधूताइव ।
श्लाघन्ते यदि साहितीं रसवतीमज्ञास्ततः किं फलं ॥
जानन्वाङ्मयचमत्कृतीः पदगतीरर्थौचितीस्साहितीः ।
रन्तश्श्रमं यदस्तु,ते कविवरस्सा जीवनाडी कवेः ॥ इति ।

॥ समाप्तो महिषप्रबन्धः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

श्रीपादारविन्दशतकम् ॥

—०—

महिम्नः पन्थानं मदनपरिपन्थिप्रणयिनि
प्रभुर्निर्णेतुं ते भवति यतमानोपि कतमः ।
तथापि श्रीकाञ्ची विहृति रसिकोपि मनसो
विपाकस्त्वत्पादस्तुतिविधिषु जल्पाकयति ॥१॥

गलग्राही पौन्दरपुरवनीपल्लवरुचां
धृतप्राथम्यानामरुणमहसामादिमगुरुः ।
समिन्धे बन्धूकस्तबकसहयोद्धा दिशि दिशि
प्रसर्पन् कामाक्ष्याश्चरणकिरणानामरुणिमा ॥ २ ॥

मरालीनां यानाभ्यसनकलना मूलगुरवे
दरिद्राणां त्राणव्यतिकरसुरोद्यानतरवे ।
तमस्काण्डप्रौढिप्रकटनतिरस्कारजनयं
कामाक्ष्याश्चरणनलिनाय स्पृहयते ॥३॥

वहन्ती सैन्दूरीसरणिमवनम्रामरपुरी
पुरन्ध्रीसीमन्ते कविकमलबालार्कसुषमा ।
त्रयी सीमन्तिन्यास्तनतटनिचोलारुणपटी
विभान्ती कामाक्ष्याः पदनलिनकान्तिर्विजयते ॥४॥

प्रणम्रीभूतस्य प्रणयकलहत्रस्तमनस-
स्मरारातेश्चूडान्तर्ततिगृहमेधी हिमकरः ।
ययोस्सान्ध्यां कान्तिं वहति सुषमाभिश्चरणयो
स्तयोर्मे कामाक्ष्याहृदयमपतन्द्रं विहरताम् ॥५॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

ययोः पीठायन्ते विबुधमकुटीनां पटलिका
ययोस्सौधायन्ते स्वयमुदयभाजः फणितयः ।
ययोर्दासायन्ते सरसिजभवाद्याश्चरणयोः
तयोर्मे कामाक्ष्या दिनमनु वरीवर्तु हृदयम् ॥६॥

नयन्ती सङ्कोचं सरसिजरुचां दिक्परिसरे
सृजन्ती लौहित्यं नखकिरणचन्द्रार्धखचिता ।
कवीन्द्राणां हृत्कैरवविकसनोद्योगजननी
स्फुरन्ती कामाक्ष्याश्चरणरुचिसन्ध्या विजयते ॥७॥

विरावैर्माञ्जीरैः किमपि कथयन्तीव मधुरं
पुरस्तादानम्रे पुरविजयिनि स्मेरवदने ।
वयस्येव प्रौढा शिथिलयति या प्रेमकलह-
प्ररोहं कामाक्ष्याश्चरणयुगली सा विजयते ॥८॥

सुपर्वस्त्रीलोलालकपरिचितं षट्पदचितैः
स्फुरल्लाक्षारागं तरुणतरणिज्योतिररुणैः ।
भृतं कान्त्यम्भोभिर्विसृमरमरन्दैः सरसिजैः
विधत्ते कामाक्ष्याश्चरणयुगलं बन्धुपदवीम् ॥९॥

रजस्संसर्गेऽपि स्थितमरजसामेव हृदये
परं रक्तत्वेन स्थितमपि विरक्तैकशरणाम् ।
अलक्ष्यं मन्दानां वहदपि सदा मन्दगतितां
विधत्ते कामाक्ष्याश्चरणयुगमाश्चर्यलहरीम् ॥१०॥

जटाला मञ्जीरस्फुरदरुणरत्नांशुनिकरैः
निषीदन्ती मध्येनखरुचिकरी गाङ्गपयसाम् ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

परित्राणं कर्तुं मम जननि कामाक्षि नियतं
तपश्चर्यां धत्ते तव चरणपाथोजयुगली ॥११॥
तुलाकोटिद्वन्द्वक्वणितफणिता भीतिवचसोः
विनम्रं काञ्ची विसृमररसघट्टः पाटलितयोः ।
क्षणं विन्यासेन क्षपिततमसोर्मे ललितयोः
पुनीयान्मूर्धानं पुरहरपुरन्ध्रीचरणयोः ॥१२॥
भवानि द्रुह्येतां भवनिबिड़ितेभ्यो मम मुहुः
तमोव्यामोहेभ्यस्तव जननि काञ्चि चरणौ ।
ययोर्लाक्षाबिन्दुस्फुरणधरणाद्धूर्जटिजटा
कुटीरे शोणाङ्कं वहति वपुरेणाङ्ककलिका ॥२३॥
पवित्रीकुर्युर्नः पदतलभुवः पाटलरुचः
परागास्ते पापप्रशमनधुरीणास्तव शिवे ।
कणं लब्धुं येषां निजशिरसि कामाक्षि विवशा
वलन्तो व्यातन्वन्त्यहमहमिकां वासवमुखाः ॥१४॥
बलाकामालाभिर्नखरुचिमयीभिः परिवृते
विनम्रस्वर्नारी विकचकचकालाम्बुदकुले ।
स्फुरन्तः कामाक्षि स्फुटदलितबन्धूकसुहृद
स्तटिल्लेखायन्ते तव चरणपाथोजकिरणाः ॥१५॥
सरागः सद्वेषः प्रसृमरसरोजे प्रतिदिनं
निसर्गादाक्रामन्विबुधजनमूर्धानमधिकम् ।
कथङ्कारं मातः कथय पादपद्मस्तव सताम्
नतानां कामाक्षि प्रकटयति कैवल्यसरणिम् ॥१६॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

जपालक्ष्मीशोणोजनितपरमज्ञाननलिनी
विकासव्यासङ्गोविफलितजगज्जाड्यगरिमा ।
मनः पूर्वाद्रिं मे तिलकयतु कामाक्षि तरसा
तमस्काण्डद्रोही तव चरणपाथोजरमणः ॥१७॥

नमस्कुर्मः प्रेङ्खन्मणिकटकनीलोपलमहः
पयोधौ रिङ्खद्भिर्नखकिरणफेनैर्धवलिते ।
स्फुटं कुर्वाणाय प्रबलचलदौर्वानलशिखा
वितर्कं कामाक्ष्यास्सततमरुणिम्ने चरणयोः ॥ १८॥

शिवे पाशायेतामलघुनि तमःकूपकुहरे
दिनाधीशायेतां मम हृदयपाथोजविपिने ।
नभोमासायेतां सरसकवितारीति सरित्
त्वदीयौ कामाक्षि प्रसृतकिरणौ देवि चरणौ ॥ १९ ॥

निषक्तं श्रुत्यन्ते नयनमिव सद्वृत्तरुचिरैः
समैर्जुष्टं शुद्धैरधरमिव रम्यैर्द्विजगणैः ।
शिवे वक्षोजन्मद्वितयमिव मुक्ताश्रितमिमं
त्वदीयं कामाक्षि प्रणतशरणं नौमि चरणम् ॥२०॥

नमस्यासंसज्जन्नमुचि परिपन्थिप्रणयिनि
निसर्गप्रेङ्खोलत्कुरलकुलकालाहिशबले ।
नखच्छायादुग्धोदधिपयसि तं विद्रुमरुचां
प्रचारं कामाक्षि प्रचुरयति पादाब्जसुषमा ॥ २१ ॥

कदा दूरीकर्तुं कटुदुरितकाकोलजनितं
महान्तं सन्तापं मदनपरिपन्थिप्रियतमे ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

चणन्ते कामाचि त्रिभुवनपरीतापहरणे
पटीयांसं लप्से पदकमलसेवामृतरसम् ॥ २२ ॥
ययोस्सांध्यं रोचिस्सततमरुणिम्ने स्पृहते
ययोश्चान्द्री कान्तिः परितपति दृष्ट्वा नखरुचिम्।
ययोः पाकोद्रेकं पिपठिषति भक्त्या किसलयं
म्रदिम्नः कामाक्ष्या मनसि चरणौ तौ तनुमहे ॥ २३॥
जगन्नेदन्नेदं परमिति परित्यज्य यतिभिः
कुशाग्रीयस्वान्तैः कुशलधिषणैश्शास्त्रसरणौ।
गवेष्यं कामाचि ध्रुवमकृतकानां गिरिसुते
गिरामैदंपर्यन्तव चरणमाहात्म्यगरिमम॥ २४ ॥
कृतस्नानं शास्त्रामृतसरसि कामाचि नितरा
न्दधानं वैशद्यङ्कलितरसमानन्दसुधया।
अलङ्कारभूमेर्मुनिजनमनश्चिन्मयमहा
पयोधेरन्तस्थं तव चरणरत्नं विजयते ॥ २५ ॥
मनोगेहे मोहोद्भवतिमिरपूर्णे मम मुहु-
र्दरिद्राणीकुर्वन् दिनकर सहस्राणि किरणैः।
विधत्तां कामाक्षि प्रसृमरतमोवञ्चणचणार्धं
सान्निध्यञ्चरणमणिदीपो जननि ते ॥ २६ ॥
बुधानाञ्चेतोवन्नखररुचि सम्यक्किं विबुध
स्रवन्ती स्रोतोवत्पटु मुखरितं हंसकरवैः।
दिनारम्भश्रीवन्नियतमरुणच्छायसुभगं
मदन्तः कामाक्ष्या स्फुरतु पदपङ्केरुहयुगम् ॥ २७ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सदा किं सम्पर्कात्प्रकृतिकठिनैर्वा किमकुटै-
स्तटैर्नीहाराद्रेरधिकमधुना योगिमनसाम् ।
विभिन्ते सम्मोहं शिशिरयति भक्तानपि दृशा-
मदृश्यं कामाक्षि प्रकटयति ते पादयुगली ॥ २८ ॥

पवित्राभ्यामम्ब प्रकृतिमृदुलाभ्यान्तव शिवे
पदाभ्यां कामाक्षि प्रसभमभिभूतैस्सचकितैः ।
प्रवालैरम्भोजैरपि च वनवासव्रतदशा-
स्सदारभ्यन्ते परिचरितनानाद्विजगणैः ॥ २९ ॥

चिराद्दृश्या हंसैः कथमपि सदा हंससुलभा
निरस्यन्ती जाड्यं नियतजडमध्यैकशरणम् ।
अदोषव्यासङ्गा सततमपि दोषाप्तिमलिनं
पयोजं कामाक्ष्याः परिहसति पादाब्जयुगली ॥ ३० ॥

सुराणामानन्दप्रबलन तया मण्डनतया
नखेन्दुज्योत्स्नाभिर्विसृमरतमः खण्डनतया ।
पयोजश्रीद्वेषव्रततरया व त्वच्चरणयो
विलासःकामाक्षि प्रकटयति नैशाकरदशाम् ॥ ३१ ॥

सितिम्ना कान्तीनां नखरजनुषां पादनलिन-
च्छवीनां शोणिम्ना तव जननि कामाक्षि नमने ।
लभन्ते मन्दारग्रथित नव वन्धूककुसुम
स्रजां सामीचीन्यं सुरपुरन्ध्रीकचभराः ॥ ३२ ॥

स्फुरन्मध्ये शुद्धे नखकिरणदुग्धाब्धिपयसां
वहन्नब्जं चक्रं दरमपि च रेखात्मकतया ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

श्रितोमात्सरं रूपं श्रियमपि दधानोनिरुपमां
त्रिधामा कामाच्या: पदनलिननामा विजयते ॥ ३३ ॥

नखश्रीसंफुल्लस्तवकनिचितश्चैव किरणै:
पिशङ्गै: कामाचि प्रकटितलसत्पल्लवरुचि: ।
सताङ्गन्यश्यड्डे सकलफलदातासुरतरु
स्त्वदीय: पादोयं तुहिनगिरिराजन्यतनये ॥ ३४ ॥

वषटकुर्वन्माञ्जीरकलकलै: कर्मलहरी
हवींषि प्रोद्दण्डं ज्वलति परमज्ञानदहने ।
महीयान् कामाचि स्फुटमहसि जोहोति सुधियां
मनोयां मातस्तव चरणयज्वागिरिसुते ॥३५॥

महामन्त्रं किञ्चिन्मणिकटकनादैरिव जपन्
चिपन् दिक्षु स्वच्छं नखरुचिमयं भास्मनरज: ।
नतानां कामाचि प्रकृतिपटुरुच्चाटा ममता
पिशाचीम्पादोयं प्रकटयति ते मान्त्रिकदशाम् ॥ ३६ ॥

उदीते बोधेन्दौ तमसि नितरां जग्मुषिदशा-
न्दरिद्रां कामाचि प्रकटमनुरागञ्च दधती ।
सितेनाच्छाद्याङ्गंनखरुचिमयेनांघ्रियुगली
पुरन्ध्री ते मातःस्वयमभिसरत्येव हृदयम् ॥३७॥

दिनारम्भस्सुद्राङ् नलिनविपिनानामभिनवो
विकासो वा सल्लस्सुकविपिकलोकस्य नियतम् ।
प्रदोप: कामाचि प्रकटपरमज्ञानशशिन:
चकास्ति त्वत्पादस्मरणमहिमा शैलतनये ॥ ३८ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

धृतच्छायासक्तं सरसिरुहमैत्रीपरिचितं
विधानं दीप्तीनां निखिलजगताम्बोधजननम् ।
मुमुक्षूणां मार्गप्रथनपटुकामाक्षि पदवीं
पदन्ते पातङ्गीं परिकलयते पर्वतसुते ॥ ३९ ॥

शनैस्तीर्त्वा मोहाम्बुधिमथ समारोढुमनसः
क्रमात्कैवल्याख्यां सुकृतिसुलभां सौधवलभिम् ।
लभन्ते निःश्रेणीमिव झटिति कामाक्षि चरणं
पुरश्चर्याभिस्ते पुरमथनसीमन्तिनि जनाः ॥ ४० ॥

प्रचण्डार्तिक्षोभप्रथमसुहृदे प्रातिभसरि-
त्प्रवाहप्रोद्दण्डीकरणजलदाय प्रणमताम् ।
प्रदीपाय प्रौढे भवतमसि कामाक्षि चरण
प्रसादौन्मुख्याय स्पृहयति जनोयं जननि ते ॥ ४१ ॥

मरुद्भिः संसेव्या सततमपि चाञ्चल्यरहिता
सदारुण्यं यान्ती परिणतिदरिद्राणसुषमा ।
गुणोत्कर्षान्माञ्जीरककलकलैस्तर्जनपरा
प्रवालं कामाक्ष्याः परिहसति पादाब्जयुगली ॥ ४२ ॥

जगद्रक्षादक्षा नलिनरुचिशिक्षा पटुतरा
सुरैर्नम्या रम्या सततमपि गम्या बुधजनैः ।
द्वयी लीला लोला श्रुतिषु सुरपालादि मकुटी
तटी सीमा धामा जयति तव कामाक्षि पदयोः ॥ ४३ ॥

गिरान्दूरौ चोरौ जडिमतिमिराणां कृतजग-
त्परित्राणौ शोणौ मुनिहृदयलीलैकनिपुणौ ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

नखस्मेरौ सारौ निगमवचसां खण्डितभव-
ग्रहोन्मादौ पादौ तव मनसि कामाक्षि कलये ॥ ४४ ॥
अविश्रान्तं पङ्कं यदपि कलयन् यावकमयं
निरस्यन् कामाक्षि प्रणमनजुषां पङ्कमखिलम्।
तुलाकोटिद्वन्द्वं दधदपि च गच्छन्न तुलतां
गिरा मार्गं पादौ गिरिवर सुते लङ्घयति ते ॥ ४५ ॥
प्रवालं सव्रीलं विपिनविवरे वेपयति या
स्फुरल्लीलस्वालातपमधिकवार्द्धातलं वया।
रुचिं सान्ध्यासन्ध्या विरचयति या वर्धयतु सा
शिवं मे कामाक्ष्याः पदनलिनपाटल्यलहरी ॥ ४६ ॥
किरन् ज्योत्स्नारीतिं नखमुखरुचा हंसमनसो
वितन्वानः प्रीतिं विकचतरुणाम्भोरुहरुचिः।
प्रकाशश्रीः पादस्तव जननि कामाक्षि तनुते
शरत्कालप्रौढीं शशिशकलचूड़ प्रियतमे ॥ ४७ ॥
नखाङ्कूरस्मेरद्युतिविमलगङ्गाम्भसि सुखं
कृतस्नानं शास्त्रामृतममलमास्वाद्य नियतम्।
उदञ्चन्मञ्जीरस्फुरणमणिदीपैर्मम मनो
मनोज्ञे कामाक्ष्याश्चरणमणिहर्म्ये विहरताम् ॥ ४८ ॥
भवाम्भोधौ नौका जडिमविपिने पावकशिखा
अमर्त्येन्द्रादीनामधिमकुटमुत्तंसकलिकाम्।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

जगत्तापे ज्योत्स्नामकृतकवचः पञ्जरपुटे
शुकस्त्रीं कामाक्ष्या मनसि कलये पादयुगलीं ॥ ४९ ॥

पराक्प्राकाश्यप्रतिफलनचञ्चुः प्रणमतां
मनोज्ञस्त्वत्पादो मणिमुकुरमुद्रां कलयते।
यदीयां कामाक्षि प्रकृतिमसृणाः शोधनदशां
विधातुं चेष्टन्ते बलरिपुवधूटीकचभराः ॥ ५० ॥

अविश्रान्तं तिष्ठन्नकृतकवचः कन्दरपुटी-
कुटीरान्तः प्रौढां नखरुचिसटालीं प्रकटयन्।
प्रचण्डं खण्डत्वं नयतु मम कामाक्षि तरसा
तमोवेतण्डेन्द्रं तव चरणकण्ठीरवपतिः ॥ ५१ ॥

पुरस्तात् कामाक्षि प्रचुररसमाखण्डलपुरी-
पुरन्ध्रीणां लास्यं तव ललितमालोक्य शनकैः।
नखश्रीभिः स्मेरा बहु वितनुते नूपुररवैः
चमत्कृत्या शङ्के चरणयुगली चाटुरचनाम् ॥ ५२ ॥

सरोजं निन्दन्ती नखकिरणकर्पूरशिशिरा
निषिक्ता मारारेर्मुकुटशशिरेखाहिमजलैः।
स्फुरन्ती कामाक्षि स्फुटरुचिमये पल्लवचये
न वा दत्ते मैत्रीं पथिकसुदृशा पादयुगली ॥ ५३ ॥

नतानां सम्पत्तेरनवरतमाकर्षणजपः
प्ररोहत्संसारप्रसरगरिमस्तम्भनजपः।
त्वदीयः कामाक्षि स्मरहरमनोमोहनजपः
पटीयान्नः पायात्पदनलिनमञ्जीरनिनदः ॥ ५४ ॥

५

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

वितन्वीयानाथे मम शिरसि कामाचि कृपया
पदाम्भोजन्यासम्पशुपरिवृढप्राणदयिते ।
पिवन्तोयन्मुद्राप्रकरमुपकम्पापरिसरे
दृशा नानव्यन्ते नलिनभवनारायणमुखाः ॥ ५५ ॥
प्रणामोद्यद्वृन्दारकमुकुटमन्दारकलिका
विलोलल्लोलम्बप्रकरमयधूमप्रचुरिमा ।
प्रदीप्तः पादाब्जद्युतिविततिपाटल्यलहरी
कृशानुः कामाच्या मम दहतु संसारविपिनम् ॥ ५६ ॥
वलचज्योत्स्नाधिपरुचिसहृचा तव नखै-
र्जिघृचुर्दचत्वं सरसिरुहभिचुत्वकरणे ।
चणान्नः कामाचि चुभितभवसंचोभगरिमा-
वचोवैचचण्यं चरणयुगलीपत्त्मलयताम् ॥ ५७ ॥
समन्तात्कामाचि चततिमिरसन्तानसुभगा-
ननन्ताभिर्भाभिर्दिनमनुदिगन्तान्विरचयन् ।
अहन्ताया हन्ता मम जडिमदन्तावलहरि-
र्विभिन्तां सन्तापं तव चरणचिन्तामणिरसौ ॥ ५८ ॥
दधानो भास्वत्तामसृतनिलयोलोहितवपु-
र्विनम्त्राणां सौम्योगुरुरपि कवित्वं च कलयन् ।
गतौ मन्दोगङ्गाधरमहिषि कामाचि भजतां
तमःकेतुर्मातस्तव चरणपद्मोविजयते ॥ ५९ ॥
नयन्तीं दासत्वं नलिनभवमुख्यानसुलभ
प्रदादीनानामसरतरुदौर्भाग्यजननीं ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

जगज्जन्मक्षेमक्षयविधिषु कामाक्षि पदयो-
र्धुरीणामीष्टे कस्तव भणितुमाहोपुरुषिकाम् ॥ ६० ॥

जनोयं सन्तप्तो जननि भवचण्डांशुनिकरैः
अलब्ध्वा किं त्वेकं कणमपि परज्ञानपयसः।
तमोमार्गे पान्थस्तव झटिति कामाक्षि शिशिरां
पदाम्भोजच्छायां परमशिवजाये मृगयते ॥ ६१॥

जयत्यम्ब श्रीमन्नखकिरणचीनांशुकमयं
वितानं बिभ्राणे सुरमुकुटसङ्घट्टमसृणे।
निजारुण्यक्षौमास्तरणवति कामाक्षि सुलभा
बुधैस्संविन्नारी तव चरणमाणिक्यभवने ॥ ६२ ॥

प्रतीमः कामाक्षि स्फुरित तरुणादित्यकिरणां
श्रियोमूलद्रव्यन्तव चरणमद्रीन्द्रतनये।
सुरेन्द्राशामापूरयति यदसौ ध्वान्तमखिलं
धुनीते दिग्भागानपि च महसा पाटलयते ॥ ६३ ॥

महाभाष्यव्याख्यापटुशयनमारोपयति वा
हरिफाणामध्यासयति सततं वा निवसतिं।
स्मरव्यापारेर्ष्यापिशुननिटिलङ्कारयति वा
प्रणम्रं कामाक्ष्याः पदनलिनमाहात्म्यगरिमा ॥ ६४ ॥

विवेकाम्भस्स्रोतस्स्नपनपरिपाटी शिशिरिते
समीभूते शास्त्रस्मरणहलसङ्घर्षणवशात्।
सतां चेतःक्षेत्रे वपति तव कामाक्षि चरणौ
महासंविस्सस्यप्रकरनवबीजङ्गिरिसुते ॥ ६५ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

दधानो मन्दारस्तवकपरिपाटीं नखरुचा
वहन् दीप्ताग्शोणाङ्गुलिपटलचाम्पेयकलिकाः ।
अशोकोल्लासं नः प्रचुरयतु कामाक्षि चरणो
विकासी वासन्तस्समयइव ते शर्वदयिते ॥ ६६ ॥
नखांशुप्राचुर्यप्रसृमरमरालालिधवल-
स्फुरन्मञ्जीरोद्यन्मरकतमहश्शैवलयुतः ।
भवत्याः कामाक्षि स्फुटचरणपाटल्यकपटो
नदः शोणाभिख्यो नगपतितनूजे विजयते ॥ ६७ ॥
धुनानं पङ्कौघं परमसुलभं कण्टककुलैः
विकासव्यासङ्गं विदधदपराधीनमनिशं ।
नखेन्दुज्योत्स्नाभिर्विशदरुचि कामाक्षि नितरां
असामान्यं मन्ये सरसिजमिदन्ते पदयुगम् ॥ ६८ ॥
करीन्द्राणां द्रुह्यल्लसगतिलीलासुविमलैः
पयोजैर्मात्सर्यं प्रकटयति कामं कलयते ।
पदाम्भोजद्वन्द्वन्तव तदपि कामाक्षि हृदयं
मुनीनां शान्तानां कथमनिशमस्मै स्पृहयते ॥ ३९ ॥
निरस्ता शोणिम्ना चरणकिरणानां तव शिवे
समिन्धाना सन्ध्यारुचिरचलराजन्यतनये ।
असामर्थ्यादेनं परिभवितुमेतत्समरुचां
सरोजानां जाने मुकुलयति शोभां प्रतिदिनम् ॥ ७० ॥
उपादिक्षद्दाक्ष्यं तव चरणनामा गुरुरसौ
मरालानां शङ्के मसृणमतिलालित्यसरणौ ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

अतस्ते निस्तन्द्रं नियतममुना सख्यपदवीं
प्रपन्नं पाथोजं प्रतिदधति कामाक्षि कुतुकम् ॥ ७१ ॥
दधानैस्संस्पर्कं प्रकृतिमलिनैः षट्पदकुलैः
द्विजाधीशश्लाघा विधिषु विदधद्भिर्मुकुलतां
रजोमिश्रैः पद्मैर्नियतमपि कामाक्षि पदयोः
विरोधस्ते युक्तो विषमशरवैरिप्रियतमे ॥ ७२ ॥
कवित्वश्रीमिश्रीकरणनिपुणौ रक्षणचणौ
विपन्नानां श्रीमन्नलिनमसृणौ शोणकिरणौ।
मुनीन्द्राणामन्तःकरणसरणौ नर्तनचणौ
मनोज्ञौ कामाक्ष्या दुरितहरणौ नौमि चरणौ ॥ ७३ ॥
परस्मात्सर्वस्मादपि च परयोर्मुक्तिकरयोः
नखश्रीभिर्ज्योत्स्नाकलिततुलयोस्ताम्रतलयोः।
विलीये कामाक्ष्या निगमनुतयोर्नाकिनतयो-
र्निरस्तप्रोन्मीलन्नलिनमदयोरेव पदयोः ॥ ७४ ॥
स्वं भावादन्योन्यं किसलयमपीदं तव पदं
म्रदिम्ना शोणिम्ना भगवति दधाते सदृशताम्।
वने पूर्वस्येच्छा सततमवने किन्तु जगतां
परस्येत्थं भेदस्फुरति हृदि कामाक्षि सुधियाम् ॥ ७५ ॥
कथं वाचालोऽपि प्रकटमणिमञ्जीरनिनदैः
सदैवानन्दार्द्रान् विरचयति वाचंयमजनान्।
प्रकृत्या ते शोणच्छविरपि च कामाक्षि चरणो
मनीषानैर्मल्यं कथमिव नृणां मांसलयते ॥ ७६ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

चलत्तृष्णा वीची परिचलनपर्याकुलतया
मुहुर्भ्रान्त्यातान्तः परमशिव वामाचि परवान् ।
तितीर्षुः कामाचि प्रचुरतरकर्माम्बुधि नमुं
कदाहं लप्स्येते चरणमणिसेतुं गिरिसुते ॥ ७७ ॥
विशुष्यन्त्यामज्ञासरिति दुरितग्रीष्मसमय-
प्रभावे न चीर्णे सति मम मनः केकिनि शुचा ।
त्वदीयः कामाचि स्फुरितचरणाम्भोजमहिमा
नभोमासाटो पन्नगपतिसुते किं न कुरुते ॥ ७८ ॥
विनम्राणाञ्चेतोभवनवलभीसोम्निचरण-
प्रदीपे प्राकाश्यं दधति तव निर्धूततमसि ।
असीमा कामाचि स्वयमलघुदुष्कर्मलहरी
विघूर्णन्ती शान्तिशलभपरिपाटीव भजते ॥ ७९ ॥
विराजन्ती शुक्तिर्नखकिरणमुक्तामणितते-
र्विपत्पाथोराशौ तरणिरमराणां प्रणमताम् ।
त्वदीयः कामाचि भ्रुवमलघुदावोभववने
मुनीनां ज्ञानाग्नेररणिरयमङ्घ्रिर्विजयते ॥ ८० ॥
समस्तैस्संसेव्यस्सततमपि कामाचि विबुधै-
स्तुतोगन्धर्वस्त्रीसुललितविपञ्चीकलरवैः ।
भवत्या भिन्दानो भवगिरिकुलं जृम्भिततमो
बलद्रोही मातश्चरणपुरुहूतोविजयते ॥ ८१ ॥
वसन्तं भक्तानामपि मनसि नित्यं परिलसत्
घनच्छायापूर्णं शुचिमपि नृणां तापशमनम् ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

नखेन्दुज्योत्स्नाभिः शिशिरमपि पद्मोदयकरं
नमामः कामाक्ष्याश्चरणमधिकाश्चर्यकरणम् ॥ ८२ ॥
कवीन्द्राणां नानाफणितिगुणचित्रीकृतवचः
प्रपञ्चव्यापारप्रकटकलाकौशलनिधिः ।
अधः कुर्वन्नब्जं सनकभृगुमुख्यैर्मुनिजनै-
र्नमस्यः कामाक्ष्याश्चरणपरमेष्ठी विजयते ॥ ८३ ॥
भवत्याः कामाक्षि स्फुरितपदपङ्केरुहभुवां
परागाणां पूरैः परिहृतकलङ्कव्यतिकरैः ।
न तामाक्रुष्टे हृदयमुकुरे निर्मलरुचि
प्रसन्ने निश्शेषं प्रतिफलति विश्वं गिरिसुते ॥ ८४ ॥
तव त्रस्तं पादात्किसलयमरण्यान्तरमगात्
परं रेखारूपं कमलममुमेवाश्रितमभूत् ॥
जितानां कामाक्षि द्वितयमपि युक्तं परिभवे
त्रिदेशे वासोवा चरणगमनं वा निजरिपोः ॥ ८५ ॥
गृहीत्वा याथार्थ्यन्निगमवचसान्देशिककृपा
कटाक्षार्कज्योतिः शमितममतावन्धतमसः ॥
यतन्ते कामाक्षि प्रति दिवसमन्तर्द्रढयितुं
त्वदीयं पादाब्जं सुकृतपरिपाकेन सुजनाः ॥ ८६ ॥
जडानामप्यम्ब स्मरणसमये त्वच्चरणयोः
भ्रमन्मन्थक्ष्माभृत् घुमिघुमितसिन्धुप्रतिभटाः ॥
प्रसन्नाः कामाक्षि प्रसभमधरस्पंदनकरा
भवन्ति स्वच्छन्दं प्रकृतिपरिपक्वा भणितयः ॥ ८७ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

वहन्नप्यश्रान्तं मधुरनिनदं हंसकमसौ
तमेवाधःकर्तुं किमिव यतते केलिगमने।
अवस्थैवानन्दं विदधदपि कामाक्षि चरणौ
भवत्यास्तद्द्रोहं भगवति किमेवं वितनुते॥ ८८॥
यदत्यन्तं ताम्यत्यलसगतिलीलास्वपि शिवे
तदेतत्कामाक्षि प्रकृतिमृदुलं ते पदयुगम्।
किरीटं सङ्घट्टं कथमिव सगोघस्य सहते
मुनीन्द्राणामन्ते मनसि च कथं सूचिनिशिते॥ ८९॥
मनोरङ्गे मत्के विबुधजनसम्मोदजननी
सरागव्यासङ्गा सरसमृदुसञ्चारसुभगा।
मनोज्ञा कामाक्षि प्रकटयतु लास्यप्रकरणं
रणन्मञ्जीराते चरणयुगली नर्तकवधूः॥ ९०॥
परिष्कुर्वन्मातः पशुपतिकपर्दञ्च विषये
गिराचां हृत्यञ्चं परमफणितीनाञ्च मकुटीम्।
परस्ते पादोयं परिहरतु कामाक्षि ममता
पराधीनत्वं मे परिमुषितपाथोजमहिमा॥ ९१॥
प्रसूनैस्सम्पर्कादमरतरुणीकुन्तलभवैः
अभीष्टानां दानादनिशमपि कामाक्षि नमताम्।
स्वसङ्गात् त्वं केलिप्रसवजनकत्वेन च तव
त्रिधा धत्ते वार्तां सुरभिरिति पादो गिरिसुते॥ ९२॥
महामोहस्तेन व्यतिकरभयात्पालयति यो
विनिक्षिप्तं स्वस्मिन् मुनिजनमनोरत्नमनिशं।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सरागस्योद्रेकात्सततमपि कामाक्षि तरसा
किमेवं पादोसौ किसलयरुचिं चोरयति ते ॥ ८३ ॥

सदा स्वादुङ्कारं विषयलहरी शालिकणिकां
समास्वाद्य श्रान्तं हृदयशुकपोतं जननि मे ।
कृपाजाले फालेक्षणरमणि कामाक्षि रभसात्
गृहीत्वा बध्नीयाश्चरणयुगली पञ्जरपुटे ॥ ८४ ॥

धुनानं कामाक्षि स्मरणलवमात्रेण जडिम
ज्वरप्रौढिं गूढं निगमशिखरे कुञ्जकुहरे ।
अलभ्यं मन्दानां कति च न लभन्ते सुकृतिनः
चिरादन्विष्यन्तस्तव चरणसिद्धौषधमिदम् ॥ ८५ ॥

रणन्मञ्जीराभ्यां ललितगमनाभ्यां सुकृतिनां
मनोवास्तव्याभ्यां मथिततिमिराभ्यां नखरुचा ।
निधेयाभ्यां पत्या निजशिरसि कामाक्षि सततं
नमस्ते पादाभ्यां नलिनमृदुलाभ्यां नगसुते ॥ ८६ ॥

सुरागे राकेन्दुप्रतिनिधिमुखे पर्वतसुते
चिराल्लभ्ये शमधनजनानां परिषदा ।
मनोभृङ्गो मत्कः पदकमलयुग्मे जननि ते
प्रकामं कामाक्षि त्रिपुरहर वामाक्षि रमतां ॥ ८७ ॥

यशस्सूते मातर्मधुरकवितां पक्ष्मलयते
श्रियं दत्ते चित्ते किमपि परिपाकं प्रथयते ।
सतां पाशग्रन्थिं शिथिलयति किं किन्न कुरुते
प्रसन्ना कामाक्षि प्रणतिपरिपाटी चरणयोः ॥ ८८ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

पदद्वंद्वं मन्दं गतिषु निवसन्तं हृदि सतां
गिरामन्ते भ्रान्तं कृतकरहितानां परिवृढे।
जनानामानन्दं जननि जनयन्तं प्रणमतां
त्वदीयं कामाक्षि प्रतिदिनमहं नौमि विमलं॥ ९९॥
पुरामारारातिः पुरमजयदम्ब स्तवशतैः
प्रसन्नायां सत्यां त्वयि तुहिनशैलेन्द्रतनये।
अतस्ते कामाक्षि स्फुरतु तरसा कालसमये
समायाते मातर्मम मनसि पदाब्जयुगलो॥ १००॥
अलङ्काले काले विपदि तव कामाक्षि चरणं
दिनारम्भोद्यत्तपनजलजन्मद्युतिभरं।
सकृत्स्मृत्वालोकास्सुरवरघटाभिर्मुहुरिमे
निषेव्यन्ते वन्दे जननरहितायं तममलम्॥ १००१॥

॥ इति श्रीकामाक्षिपादारविन्दशतकम्॥

॥ समाप्तम्॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

॥ कटाक्षशतकम् ॥

॥ ४ ॥

मोहान्धकारनिवहं विनिहन्तुमीहे
मूकात्मनामपि महाकवितावदान्यान् ॥
श्रीकाञ्चिदेशशिशिरीकृति जागरूका
नेकाम्रनाथतरुणी करुणाविलोकान् ॥ १ ॥

मातर्जयन्ति ममता ग्रहमोक्षणानि
माहेन्द्रनीलरुचिशिक्षणदक्षिणानि ॥
कामाक्षि कल्पितजगत्त्रयरक्षणानि
त्वद्वीक्षणानि वरदानविचक्षणानि ॥ २ ॥

आनङ्गतन्त्रविधिदर्शितकौशलाना-
मानन्दमन्दपरिघूर्णितमन्थराणां ॥
तारुण्यमम्ब तव ताडित कर्णसीम्नां
कामाक्षि खेलति कटाक्षनिरीक्षणानां ॥ ३ ॥

कल्लोलितेन करुणारसवेल्लितेन
कल्माषितेन कमनीय मृदुस्मितेन ॥
मामञ्चितेन तव किञ्चन कुञ्चितेन
कामाक्षि तेन शिशिरीकुरु वीक्षितेन ॥ ४ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

साहाय्यकं गतवती मुहुरर्जुनस्य
मन्दस्मितेन परितोषितभीमचेताः ॥
कामाक्षि पाण्डवचमूरिव तावकीना ॥
कर्णान्तिकञ्चलति हन्तु कटाक्षलक्ष्मीः ॥ ५ ॥
अस्तं क्षणन्नियतु मे परितापसूर्य-
मानन्दचन्द्रमसमानयतां प्रकाशं ॥
कालान्धकारसुषमाङ्कलत न्दिगन्ते
कामाक्षि कोमलकटाक्षनिशागमस्ते ॥ ६ ॥
ताटङ्कमौक्तिकरुगङ्कुरदन्तकान्तिः
कारुण्यहस्तिपशिखामणिनाधिरूढ़ः ॥
उन्मूलयत्वशुभपादपमस्मदीय्यं
कामाक्षि तावककटाक्षमतङ्गजेन्द्रः ॥ ७ ॥
छायाभरेण जगतां परितापहारी
ताटङ्करत्नमणितल्लजपल्लवश्रीः ।
कारुण्यनामविकिरन्मकरन्दजालं
कामाक्षि राजति कटाक्षसुरद्रुमस्ते ॥ ८ ॥
सूर्याश्रयप्रणयिनी मणि कुण्डलांशु-
लौहित्यकोकनदकाननमानिनाय ।
यान्ती तव स्मरहराननकान्ति सिन्धुं
कामाक्षि राजति कटाक्षकलिन्दकन्या ॥ ९ ॥
प्राप्नोति यं सुकृतिनं तव पक्षपातात्
कामाक्षि वीक्षणविलासकला पुरन्ध्री ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सद्यस्तमेव किल मुक्तिवधू र्वृणीते
तस्मान्नितान्तमनयोरिदमैकमत्यम् ॥ १० ॥
यान्ती सदैव मरुतामनुकूलभावं
भ्रूवल्लिशक्रधनुरुल्लसिता रसार्द्रा।
कामाक्षि कौतुकतरङ्गितनीलकण्ठा
कादम्बिनीव तव भाति कटाक्षमाला ॥ ११ ॥
गङ्गाम्भसि स्मितमये तपनात्मजेव
गङ्गाधरोरसि नवोत्पलमालिकेव।
वक्त्रप्रभा सरसि शैवलमण्डलीव
कामाक्षि राजति कटाक्षरुचिच्छटा ते ॥ १२ ॥
संस्कारतः किमपि कन्दलितान्रसज्ञान्
केदारसीम्नि सुधियामुपभोगयोग्यान्।
कल्याणसूक्तिलहरी कलमाङ्कुरान्नः
कामाक्षि पक्ष्मलयतु त्वदपाङ्गपातः ॥ १३ ॥
चाञ्चल्यमेव कलयन्नियतं प्रकृत्या
मालिन्यभूः श्रुतिपथाक्रमजागरूकः।
कैवल्यमेव किमु कल्पयते नतानां
कामाक्षि चित्रमयते करुणाकटाक्षः ॥ १४ ॥
सञ्जीवने जननि चूतशिलीमुखस्य
सम्मोहने शशिकिशोरकशेखरस्य।
संस्तम्भने च ममताग्रहचेष्टितस्य
कामाक्षि वीक्षणकला परमौषधं ते ॥ १५ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कामद्रुहो हृदययन्त्रणजागरूकाः
कामाक्षि चञ्चलदृगञ्चल मेखला ते ।
आश्चर्यमम्ब भजतां झटिति स्वकीय-
सम्पर्क एव विधुनोति समस्तबन्धान् ॥ १६ ॥

नीलोपि रागमधिकञ्जनयन् पुरारेः
लोलोपि भक्तिमधिकां दृढयन्नराणाम् ।
वक्रोपि देवि नमतां समतां वितन्वन्
कामाक्षि नृत्यतु मयि त्वदपाङ्गपातः ॥ १७ ॥

कुण्ठीकरोतु विपदं मम कुञ्चितभ्रू-
चापाञ्चितश्रितविदेहभवानुरागः ।
रक्षापकारमनिशञ्जनयन् जगत्यां
कामाक्षि रामइव ते करुणाकटाक्षः ॥ १८ ॥

श्रीकामकोटिशिवलोचनशोषितस्य
शृङ्गारबीजविभवस्य पुनः प्ररोहे ।
प्रेमाम्भसार्द्रमचिरात् प्रचुरेण शङ्के
केदारमम्ब तव केवलदृष्टिपातः ॥ १९ ॥

माहात्म्यशेवधिरसौ तव दुर्विलङ्घ्य-
संसारविन्ध्यगिरिखण्डनकेलिचञ्चुः ।
धैर्याम्बुधिम्पशुपतेश्चुलुकीकरोति
कामाक्षि वीक्षणविजृम्भणकुम्भजन्मा ॥ २० ॥

पीयूषवर्षशिशिरास्फुटदुत्पलश्री-
मैत्रीनिसर्गमधुराकृततारकाप्तिः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कामाक्षि संश्रितवती वपुरष्टमूर्त्ते-
र्व्योमायते भगवति त्वदपाङ्गमाला ॥ २१ ॥
अम्ब स्मर प्रतिभटस्य वपुर्मनोज्ञ-
मम्भोजकाननमिवाञ्चितकण्टकाभं ।
भृङ्गीव चुम्बति सदैव सपक्षपाता
कामाक्षि कोमलरुचिस्त्वदपाङ्गमाला ॥ २२ ॥
केशप्रभापटलनीलवितानजाले
कामाक्षि कुण्डलमणिच्छविदीपभोगे ।
कम्रे कटाक्षरुचिरङ्गतले कृपाख्या
शैलूषिका नटति शङ्करवल्लभे ते ॥ २३ ॥
अत्यन्तशीतलमतन्द्रयतु क्षणार्ध-
मस्तोकविभ्रममनङ्गविलासकन्दम् ।
अल्पस्मितादृतमपारकृपाप्रवाह-
मक्षिप्ररोहमचिरान्मयि कामकोटी ॥ २४ ॥
मन्दाक्षरागतरलीकृतिपारतन्त्र्यां
कामाक्षि मन्थरतरां त्वदपाङ्गडोलां ।
आरुह्य मन्दगतिकौतुकशालिचक्षु-
रानन्दमेति मुहुरर्धशशाङ्कमौलेः ॥ २५ ॥
त्रैयम्बकत्रिपुरसुन्दरिहर्म्यभूमि-
रङ्गं विहारसरसीकरुणाप्रवाहः ।
दासाश्च वासवमुखाः परिपालनीयाः
कामाक्षि विश्वमपि वीक्षणभूभृतस्ते ॥ २६ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

वागीश्वरी सहचरी नियमेन लक्ष्मी
भ्रूवल्लरी वशकरी भुवनानि गेहं ।
रूपन्त्रिलोकनयनामृतमम्ब तेषां
कामाक्षि येषु तव वीक्षणपारतन्त्री ॥ २७ ॥
माहेश्वरं झटिति मानसमीनमम्ब-
कामाक्षि धैर्यजलधौ नितरान्निमग्नं ।
जालेन शृङ्खलयति त्वदपाङ्गनाम्ना
विस्तारितेन कुसुमायुधदाशकोसौ ॥ २८ ॥
उन्मूल्य बोधकमलाकरमम्ब जाड्य
स्तम्बेरमं मम मनो विपिने भ्रमन्तम् ।
कुण्ठीकुरुष्व तरसा कुटिलाग्रसीम्ना
कामाक्षि तावककटाक्षमहाङ्कुशेन ॥ २९ ॥
उद्वेल्लितस्तवकितैर्ललितैर्विलासै-
रुत्थाय देवि तव गाढकटाक्षकुञ्जात् ।
दूरम्पलाययतु मोहमृगीकुलं मे
कामाक्षि सत्वरमनुग्रहकेसरीन्द्रः ॥ ३० ॥
स्नेहार्दितां विकसितोत्पलकान्तिचोरा-
न्जेतारमेव जगदीश्वरि जेतुकामः ।
मानोद्धतोमकरकेतुरसौ धुनीते
कामाक्षि तावककटाक्षकृपाणवल्लीं ॥ ३१ ॥
श्रौतीं व्रजन्त्यपि सदा रथिं मुनीनां
कामाक्षि सन्ततमपि स्मृतिमार्गगामी ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कौटिल्यमम्ब कथमस्थिरताञ्च धत्ते
चौर्यञ्च पङ्कजरुचान्त्वदपाङ्गलेशः ॥ ३२ ॥

नित्याश्रिते परिचितौ यतमानमेव
नीलोत्पलं निजसमीपनिवासलोलं ।
प्रीत्यैव पाठयति वीक्षणदेशिकेन्द्रः
कामाक्षि किन्तु तव कालिमसम्प्रदायं ॥ ३३ ॥

भ्रान्त्या मुहुस्तवशितस्मितफेनराशौ
कामाक्षि वक्त्ररुचिसञ्चयवारिराशौ ।
आनन्दति त्रिपुरमर्दननेत्रलक्ष्मी-
रालम्ब्य देवि तव मन्दमपाङ्गसेतुं ॥ ३४ ॥

श्यामा तव त्रिपुरसुन्दरि लोचनश्रीः
कामाक्षि कन्दलितमेदुरतारकान्तिः ।
ज्योत्स्नावतौ स्मितरुचापि कथन्तनोति
स्पर्धां महो कुवलयैश्च तथा चकोरैः ॥ ३५ ॥

बालाञ्जनञ्च तव देवि निरीक्षणञ्च
कामाक्ष्यसाम्यसरणिं समुपैति कान्त्या ।
निःशेषनेत्रसुलभं जगतीषु पूर्वं
मन्यत्त्रिनेत्रसुलभन्तुहिनाद्रिकन्ये ॥ ३६ ॥

घूमाङ्कुरो मदनकेतनपावकस्य
कामाक्षि नेत्ररुचिनीलिमचातुरी ते ।
अत्यन्तमद्भुतमिदन्नयनत्रयस्य
हर्षोदयं जनयते हरिणाङ्कमौलेः ॥ ३७ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

आरम्भलेशसमये तव वीक्षणस्य
कामाक्षि मूकमपि वा क्षणमाननस्थं।
सर्वज्ञतासकललोकसमक्षमेव
कीर्त्तिस्वयम्वरणमाल्यवती वृणीते॥ ३८॥
कालाम्बुवाहइव ते परितापहारी
कामाक्षि पुष्करमधः कुरुते कटाक्षः।
पूर्वः परं क्षणरुचा समुपैति मैत्रीं
अन्यस्तु सन्ततरुचिप्रकटीकरोति॥ ३९॥
सूक्ष्मेपि दुर्गमतरेपि गुरुप्रसाद-
साहाय्यकेन विचरन्नपवर्गमार्गे।
संसारपङ्कनिचयेन पतत्यमुन्ते
कामाक्षि गाढ़मवलम्ब्य कटाक्षयष्टिं॥ ४०॥
कामाक्षि सन्ततमसौ हरिनीलरत्न-
स्तम्भे कटाक्षरुचिपुञ्जमये भवत्याः।
बद्धोपि भक्ति निगलैर्मम चित्तहस्ती
स्तम्भञ्च बन्धमपि मुञ्चति हन्त चित्रं॥ ४१॥
कामाक्षि कृष्णमपि सन्ततमञ्जनञ्च
बिभ्रन्निसर्गतरलोपि भवत्कटाक्षः।
नैर्मल्यमन्वहमनञ्जनताञ्चभूय
स्थैर्यञ्च भक्तहृदयाय कथन्ददाति॥ ४२॥
मन्दस्मितस्तवकितम्मणिकुण्डलांशु
स्तोमप्रवालरुचिरं शिशिरीकृताश्यं।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कामाक्षि राजति कटाक्षरुचीकदम्ब-
मुद्यानमम्ब करुणा हरिणेक्षणायाः ॥ ४३ ॥

कामाक्षि तावककटाक्षमहेन्द्रनील
सिंहासनं श्रितवतोमकरध्वजस्य ।
साम्राज्यमङ्गलविधौ मणिकुण्डलश्री
नीराजनोत्सवतरङ्गितदीपमाला ॥ ४४ ॥

मातः क्षणं स्नपय मान्तव वीचितेन
मन्दाक्षि तेन सुजनैरपरीक्षितेन ।
कामाक्षि कर्मतिमिरोद्गमभास्करेण
श्रेयस्करेण मधुपद्युतितस्करेण ॥ ४५ ॥

प्रेमापगापयसि मज्जनमारचय्य
युक्तास्मितांशुकृतभस्मविलेपनश्रीः ।
कामाक्षि कुण्डलमणिद्युतिभिर्जटाल-
श्रीकण्ठमेव भजति तव दृष्टिपातः ॥ ४६ ॥

कैवल्यदाय करुणारसकिङ्कराय
कामाक्षि कन्दलितविभ्रमशङ्कराय ।
आलोकनाय तव भक्तशिवङ्कराय
मातर्नमोस्तु परतन्त्रितशङ्कराय ॥ ४७ ॥

साम्राज्यमङ्गलविधौ मकरध्वजस्य
लोलालकालिकृततोरणमाल्यशोभे ।
कामेश्वरि प्रचुरमुत्पलवैजयन्ती
चातुर्यमेति तव चञ्चलदृष्टिपातः ॥ ४८ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

मार्गेण मञ्जुकचकान्तितमोऽर्दितेन
मन्दायमानगमना मदनातुरासौ ।
कामाक्षि दृष्टिरयते तव शङ्कराय
सङ्केतभूमिमचिरादभिसारिकेव ॥ ४९ ॥
व्रीडाप्रवृत्तिरमणीकृतसाहचर्या
शैवालिताङ्गलरुचा शशिशेखरस्य ।
कामाक्षि कान्तिसरसि त्वदपाङ्गलक्ष्मी-
र्मन्दं समाश्रयति मज्जनखेलनाय ॥ ५० ॥
काषायमंशुकमिव प्रकटं दधानो-
माणिक्यकुण्डलरुचिर्ममताविरोधी ।
श्रुत्यन्तसीमनिरतस्सुतरां चकास्ति
कामाक्षि तावककटाक्षयतीश्वरोऽसौ ॥ ५१ ॥
पाषाण एव हरिनीलमणिर्दिनेषु
प्रम्लानतां कुवलयम्प्रकटीकरोति ।
नैमित्तिको जलदमेचकिमा ततस्ते
कामाक्षि शून्यमवमाननमपाङ्गलक्ष्म्याः ॥ ५२ ॥
शृङ्गारविभ्रमवती सुतरां सुलज्जा
नासाग्रमौक्तिकरुचा कृतमन्दहासा ।
श्यामा कटाक्षसुषमा तव युक्तमेतत्
कामाक्षि चुम्बति दिगम्बरवक्त्रबिम्बं ॥ ५३ ॥
नीलोत्पलेन मधुपेन च दृष्टिपातः
कामाक्षि तुल्यमिति ते कथमामनन्ति ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

शैत्येन निन्दति यदन्वहमिन्दुपादान्
पाथोरुहेण यदसौ कलहायते च ॥ ५४ ॥
ओष्ठप्रभापटलविद्रुममुद्रितेन
भ्रूवल्लिवीचिसुभगे मुखकान्तिसिन्धौ ।
कामाक्षि वारिभरपूरणलम्बमान
कालाम्बुवाहसरणिं लभते कटाक्षः ॥ ५५ ॥
मन्दस्मितैर्धवलिता मणिकुण्डलांशु
सम्पर्कलोहितरुचिस्त्वदपाङ्गधारा ।
कामाक्षि मल्लिकुसुमैर्नवपल्लवैश्च ।
नीलोत्पलैश्च रचितेव विभाति माला ॥ ५६ ॥
कामाक्षि शीतलकृपारसनिर्झराभिः
सम्पर्कपक्ष्मलरुचिः त्वदपाङ्गमाला ।
गोभिः सदा पुररिपोरभिलक्ष्यमाणा
दूर्वाकदम्बकविडम्बनमातनोति ॥ ५७ ॥
हृत्पङ्कजं मम विकासयिता प्रमुष्ण-
न्नुल्लासमुत्पलरुचस्तमसां निरोद्धा ।
दोषानुषङ्गजडतां जगतां धुनानः
कामाक्षि वीक्षणविलासदिनोदयस्ते ॥ ५८ ॥
चक्षुर्विमोहयति चन्द्रविभूषणस्य
कामाक्षि तावककटाक्षतमःप्ररोहः ।
प्रत्यङ्मुखं तु नयनं स्तिमितं मुनीनां
प्राकाश्यमेव नयतीति परं विचित्रम् ॥ ५९ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कामाक्षि वीक्षणरुचा युधि निर्जितं ते
नीलोत्पलन्निरवशेषगताभिमानं।
आगत्य तत्परिसरं श्रवणाश्रितंश्च
व्याजेन नूनमभयार्थन मातनोति ॥ ६० ॥

आश्चर्यमम्ब वदनाम्बुदयावलम्बं
कामाक्षि चञ्चलनिरीक्षणविभ्रमस्ते।
धैर्यं विधूय तनुते हृदि रागबन्धं
शम्भोस्तदेव विपरीततया मुनीनाम् ॥ ६१ ॥

जन्तोरसकृत्प्रणमतो जगदीशता॰
तेजस्विताञ्च निशितांश्च मतिं सभायाम्।
कामाक्षि माक्षिकझरीमिव वैखरीञ्च
लक्ष्मीञ्च पक्ष्मलयति क्षणवीक्षणन्ते ॥ ६२ ॥

कादम्बिनी किमयतेन जलानुषङ्गं
भृङ्गावलिः किमुररीकुरुते न पद्मम्।
किं वा कलिन्दतनया सह तेन भङ्गं
कामाक्षि निश्चयपदं न तवाक्षिलक्ष्मीः ॥ ६३ ॥

काकोलपावकतृणीकरणेऽपि दक्षं
कामाक्षि बालकसुधाकरशेखरस्य।
अत्यन्तशीतलतमोऽप्यनिवारितं ते
चित्तं विमोहयति चित्तमयं कटाक्षः ॥ ६४ ॥

कार्पण्यपूररसवर्धितमम्ब मोह-
कन्दोद्गतं भवमयं विषपादपं मे।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

तुङ्गं छिनत्तु तुहिनाद्रिसुते भवत्याः
काञ्चीपुरीश्वरि कटाक्षकुठारधारा॥ ६५॥
कामाक्षि घोरभवरोगचिकित्सनार्थ-
मभ्यर्थ्य देशिककटाक्षभिषक्प्रसादात्।
तत्रापि देवि लभते सुकृती कदाचि-
दत्यन्तदुर्लभमपाङ्गमहौषधं ते॥ ६६॥
कामाक्षि देशिककृपाङ्कुरमाश्रयन्तो
नानातपोनियमनाशितपाशबन्धाः।
वासालयं तव कटाक्षममुं महान्तं
लब्ध्वा सुखं समधियो विचरन्ति लोके॥ ६७॥
साकूतसंल्लपितगर्भितमुग्धहासं
व्रीडानुरागसहचारि विलोचनन्ते।
कामाक्षि कामपरिपन्थिनि मारवीर-
साम्राज्यविभ्रमदशां प्रकटीकरोति॥ ६८॥
कामाक्षि विभ्रमबलैकनिधिर्विधाय
भ्रूवल्लिचापकुटिलीकृतिमेव चित्रम्।
स्वाधीनतां तव निनाय शशाङ्कमौले-
रङ्गार्धराजसुखलाभमपाङ्गवीरः॥ ६९॥
कामाङ्कुरैकनिलयस्तव दृष्टिपातः
कामाक्षि भक्तमनसां प्रददातु कामान्।
रागान्वितः स्वयमपि प्रकटीकरोति
वैराग्यमेव कथमेष महामुनीनाम्॥ ७०॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कालाम्बुवाहनिवहैः कलहायते ते
कामाक्षि कालिममदेन सदा कटाक्षः ।
चित्रं तथापि नितरामसुमेव दृष्ट्वा
सोत्कण्ठ एव रमते किल नीलकण्ठः ॥ ७१ ॥
कामाक्षि मन्मथरिपोरवलोकनेषु
कान्तं पयोजमिव तावकमक्षिपातम् ।
प्रेमागमो दिवसवद्विकचीकरोति
लज्जाभरो रजनिवन्मुकुलीकरोति ॥ ७२ ॥
मूकोविरञ्चति परं पुरुषः कुरूपः
कन्दर्पति त्रिदशराजति किम्पचानः ।
कामाक्षि केवलमुपक्रमकाल एव
लीलातरङ्गितकटाक्षरुचि क्षणन्ते ॥ ७३ ॥
नीलालका मधुकरन्ति मनोज्ञनासा
मुक्तारुचः प्रकटकन्दविसाङ्कुरन्ति ।
कारुण्यमम्ब मकरन्दति कामकोटि
मन्ये ततः कमलमेव विलोचनन्ते ॥ ७४ ॥
आकाङ्क्ष्यमाणफलदानविचक्षणायाः
कामाक्षि तावककटाक्षककामधेनोः ।
सम्पर्कएव कथयमम्ब विमुक्तपाश-
बन्धाः स्फुटन्तनुभृतः पशुतान्त्यजन्ति ॥ ७५ ॥
संसारधर्मपरिपाकजुषां नराणां
कामाक्षि शीतलतराणि तवेक्षणानि ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सन्धुक्षयन्ति मुहुरिन्धनराशिरीत्या
कामद्रुहो मनसि मन्मथचित्रभानुम् ॥ ७६ ॥
चन्द्रातपन्ति घनचन्दनकर्दमन्ति
मुक्तागुणन्ति हिमवारि निषेचनन्ति ।
प्रेमाम्बुराशि सततस्नपितानि चित्रं
कामाक्षि तावककटाक्षनिरीक्षणानि ॥ ७७ ॥
कालाञ्जनप्रतिभटं कमनीयकान्त्या
कन्दर्पतन्त्रकलया कलितानुभावम् ।
काञ्चीविहाररसिके कलुषार्तिचोरं
कल्लोलयस्व मयि ते करुणाकटाक्षम् ॥ ७८ ॥
क्रान्तेन मन्मथमदेन विमोह्यमान
स्वान्तेन चूततरुमूलगतस्य पुंसः ।
कान्तेन किञ्चिदवलोकय लोचनस्य
प्रान्तेनमाञ्जननि काञ्चिपुरी विभूषे ॥ ७९ ॥
कामाक्षि केपि सुजनास्त्वदपाङ्गसङ्गे
कण्ठेन कन्दलितनीलिमसम्प्रदायाः ।
उत्तंसकल्पितकुटुम्बचकोरपोषा
नक्तन्दिनं प्रसवभूनयना भवन्ति ॥ ८० ॥
नीलोत्पलप्रसवकान्तिनिदर्शनेन
कारुण्यविभ्रमजुषा तव वीक्षणेन ।
कामाक्षि कर्मजलधेः कलशीसुतेन
पाशत्रयाद्वयममी परिमोचनीयाः ॥ ८१ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

अत्यन्तचञ्चलमलौकिकमञ्जनं किं
झङ्कारभङ्गिरहिता किमु भृङ्गमाला।
धूमाङ्कुरः किमु हुताशनसङ्गहीनः
कामाक्षि नेत्ररुचिनीलिमकन्दली ते ॥ ८२ ॥

कामाक्षि नित्यमयमञ्जलिरस्तु मुक्ति-
बीजाय विभ्रममदोदयघूर्णिताय।
कन्दर्पदर्पपुनरुद्भवसिद्धिदाय
कल्याणदाय तव देवि दृगञ्चलाय ॥ ८३ ॥

दर्पाङ्कुरो मदनकेतनविभ्रमाणां
निन्दाङ्कुरोपि दलितोत्पलचातुरीणाम्।
दीपाङ्कुरो भवतमिस्रकदम्बकानां
कामाक्षि पालयतु मां तदपाङ्गपातः ॥ ८४ ॥

कैवल्यदीपमणिरोहणपर्वतेभ्यः
कारुण्यनिर्झरपयःकृतमज्जनेभ्यः।
कामाक्षि किङ्करितशङ्करमानसेभ्य-
स्तेभ्योनमोस्तु तव वीक्षणविभ्रमेभ्यः ॥ ८५ ॥

अल्पीयएव नवमुत्पलमम्बुहीना
मीनस्य मासरणिरम्बुरुहञ्च किं वा।
दूरी मृगी तदसमञ्जसमञ्जनञ्च
कामाक्षि वीक्षणरुचौ तव कामयामः ॥ ८६ ॥

मिश्रीभवद्गरलपङ्किलशङ्करोरः
सीमाङ्गणे किमपि रिङ्खणमादधानः।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

हेलावधूतललितश्रवणोत्पलोऽसौ
कामाक्षि बालइव राजति ते कटाक्षः ॥ ८७ ॥
प्रौढीकरोति विदुषां नवसूक्तिधाटीं
चूताटवीविबुधकोकिललाल्यमानम्।
माध्वीरसं परिमलञ्च निरर्गलन्ते
कामाक्षि वीक्षणविलासवसन्तलक्ष्मीः ॥ ८८ ॥
कूलङ्कषं वितनुते करुणाम्बुवर्ष-
सारस्वतं सुकृतिनः सुलभप्ररोहम्।
तुच्छीकरोति यमुनाम्बुतरङ्गभङ्गीं
कामाक्षि किं तव कटाक्षमहाम्बुवाहः ॥ ८९ ॥
जागर्ति देवि करुणांशुकसुन्दरी ते
ताटङ्करत्नरुचिदाडिमखण्डशोणे।
कामाक्षि निर्भरकटाक्षमरीचिपुञ्ज
माहेन्द्रनीलमणिपञ्जरमध्यभागे ॥ ९० ॥
कामाक्षि सत्कुवलयस्य सगोत्रभावा-
दाक्रामति श्रुतिमसौ तव दृष्टिपातः।
किञ्च स्फुटं कुटिलतां प्रकटीकरोति
भ्रूवल्लरीपरिचितस्य फलं किमेतत् ॥ ९१ ॥
एषा तवाक्षिसुषमा विषमायुधस्य
नाराचवर्षलहरी नगराजकन्ये।
शङ्के करोति शतधा हृदि धैर्यमुद्रां
श्रीकामकोटि यदसौ शिशिरांशुमौलेः ॥ ९२ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

वाणेन पुष्पधनुषः परिकल्पमान-
त्राणेन भक्तमनसां करुणाकरेण ।
कोणेन कोमलदृशः तव कामकोटि-
शाणेन शोषय शिवे मम शोकसिन्धुम् ॥ ८३ ॥
मारद्रुहो मुकुटसीमनि लल्यमाने
मन्दाकिनीपयसि ते कुटिलञ्चरिष्णुः ।
कामाक्षि कोपरभसाच्चलमानमीन-
सन्दोहमङ्कुरयति क्षणमक्षिपातः ॥ ८४ ॥
कामाक्षि सम्वलि[illegible] कुण्डलमौक्तिकांशु
चञ्चत्सितश्रवणचामरचातुरीकः ।
स्तम्भे निरन्तरमपाङ्गमये भवत्याः
बद्धश्चकास्ति मकरध्वजमत्तहस्ती ॥ ८५ ॥
यावत् कटाक्षरजनी समयागमस्ते
कामाक्षि तावदचिरान्नमतां नराणाम् ।
आविर्भवत्यमृतदीधितिबिम्बमम्ब
संविन्मयं हृदयपूर्वगिरीन्द्रशृङ्गे ॥ ८६ ॥
कामाक्षि कल्पविटपीव भवत्कटाक्षो
दित्सुस्त्रिभुवनमतां नराणाम् ।
भृङ्गस्य नीलनलिनस्य च कास्ति सम्पत्
सर्वस्वमेव हरतीति परं विचित्रम् ॥ ८७ ॥
[illegible]ज्ञातभक्तिरसमप्रसरद्विवेक-
मत्यन्तगर्वमनधीतसमस्तशास्त्रम् ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

अप्राप्तसत्यमसमीपगतञ्च मुक्तेः
कामाक्षि नैव तव कांक्षति दृष्टिपातः ॥ ९८ ॥
अत्यन्तशीतलमनिर्गलकर्मपाक-
काकोलहारि सुलभं सुमनोभिरेतत् ।
पीयूषमेव तव वीक्षणमम्ब किं तु
कामाक्षि नीलमिदमित्ययमेव भेदः ॥ ९९ ॥
यातेन लोचनरुचिस्तव कामकोटि-
पोतेन पातकपयोधिभयातुराणाम् ।
पूतेन तेन नवकाञ्चनकुण्डलांशु-
वीतेन शीतलयभूधरकन्यके माम् ॥ १०० ॥

॥ मूकपञ्चशतके कटाक्षशतकं समाप्तम् ॥

—— ० ——

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

मन्दस्मितशतकम् ॥

॥ ५ ॥

बध्नीमो वयमञ्जलिं प्रतिदिनं बन्धच्छिदे देहिनां
कन्दर्पागमतन्त्रमूलगुरवे कल्याणकेलीभुवे ।
कामाक्ष्या घनसारपुञ्जरजसे कामद्रुहश्चक्षुषां
मन्दारस्तबकप्रभामदजुषे मन्दस्मितज्योतिषे ॥१॥

सध्रीचे नवमालिकासुमनसां नासाग्रमुक्तामणे-
राचार्याय मृणालकाण्डमहसान्नैसर्गिकाय द्विषे ।
स्वर्धुन्या सह युध्वने हिमरुचेरर्धासनाध्यासिने
कामाक्ष्यास्मितमञ्जरीधवलिमाद्वैताय तस्मै नमः ॥२॥

कर्पूरद्युतिचातुरीमतितरामल्पीयसीं कुर्वती
दौर्भाग्योदयमेव संविदधती दोषाकरीणां त्विषां ।
क्षुल्लानेव मनोज्ञमल्लिविकरान् फुल्लानभिव्यञ्जती
कामाक्ष्या मृदुलस्मितांशुलहरी कामप्रसूरस्तु मे ॥ ३ ॥

या पीनस्तनमण्डली परिलसत्कर्पूरलेपायते
या नीलेक्षणकान्तिरात्रिततिषु ज्योत्स्ना प्ररोहायते ।
या सौन्दर्यधुनी तरङ्गततिषु व्यालोलहंसायते
कामाक्ष्याः शिशिरीकरोतु हृदयं सा मे स्मितप्राचुरी ॥४॥

येषाङ्गच्छति पूर्वपक्षसरणिं कौमुदतिश्वेतिमा
येषां सन्ततमारुरुक्षति तुलाकक्षां शरच्चन्द्रमाः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

येषामिच्छति कम्बुरप्यसुलभामन्ते वसत् प्रक्रियां
कामाक्ष्या मम तां हरन्तु मम ते हासत्विषामङ्कुराः ॥ ५ ॥
आशासीमसु सन्ततं विदधतो नैशाकरीं प्रक्रियां
काशानामभिमानभङ्गकलनाकौशल्यमाबिभ्रती ।
ईशानेन विलोकिता सकुतुकं कामाक्षि तेकल्मष
क्लेशापायकरी चकास्ति लहरी मन्दस्मितज्योतिषां ॥६॥
आरूढस्य समुन्नतस्तनतटी साम्राज्यसिंहासनं
कन्दर्पस्य विभोर्जगत्त्रयजयप्राकट्य मुद्रानिधेः ।
यस्याश्चामरचातुरीं कलयतेरश्मिच्छटा चञ्चला
सा मन्दस्मितमञ्जरी भवतु नः कामाय कामाक्षि ते ॥ ७ ॥
श्लोष्या परिरम्भसम्भ्रमविधौ नैर्मल्यसीमानिधे-
र्गैर्वाणीव तरंगिणी कृतमृदुस्यन्दाकलिंदात्मजां ।
कल्माषीकुरुते कलङ्कसुषमां कण्ठस्थलीचुम्बिनीं
कामाक्ष्याः स्मितकन्दली भवतु सा कल्याणसन्दोहिनी ॥ ८ ॥
जेतुं हारलतामिव स्तनतटीं सञ्जग्मुषी सन्तत-
ङ्गन्तुं निर्मलतामिव द्विगुणितां मग्ना घृणा स्रोतसि ।
वक्त्रं विस्मयनीयतामिव हरं रागाकुलं कुर्वती
मञ्जुस्ते स्मितमंजरी भवभयं मथ्नातु कामाक्षि मे ॥ ९ ॥
श्वेतापि प्रकटं निशाकररुचां मालिन्यमातन्वती
शीतापि स्मर पावकं पशुपतेस्संधुक्षयन्ती सदा ।
स्वाभाव्यादधराश्रितापि नमतामुच्चैर्दिशन्ती गतिं
कामाक्षि स्फुटमन्तरा स्फुरतु नस्त्वन्मन्दहासप्रभा ॥१०॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

वक्त्रश्रीसरसीजले तरलितभ्रूवल्लिकल्लोलिते
कालिम्नादधतीं कटाक्षजलधा माधुव्रतीं व्याप्टतीं ।
निर्निद्रामलपुण्डरीककुहनापाण्डित्यमाबिभ्रती
कामाक्ष्या स्मितचातुरी मम मनः कातर्यमुन्मूलयेत् ॥ ११ ॥
नित्यम्बाधितबन्धुजीवमधरं मैत्रीजुषं वल्लवैः
शुद्धस्य द्विजमण्डलस्य च तिरस्कर्तारमप्याश्रिता ।
या वैमल्यवती सदैव नमताञ्चेतः पुनीतेतरां
कामाक्ष्या हृदयं प्रसादयतु मे सा मन्दहासप्रभा ॥ १२ ॥
द्रुह्यन्ती तमसे मुहुः कुमुदिनीसाहाय्यमाबिभ्रती
यान्ती चन्द्रकिशोरशेखरवपुःसौधाङ्गणे प्रेङ्खणम् ।
ज्ञानाम्भोनिधिवीचिकां सुमनसाङ्कूलङ्कषाङ्कुर्वती
कामाक्ष्यास्मितकौमुदी हरतु मे संसारतापोदयम् ॥ १३ ॥
काश्मीरद्रवधातुकर्दमरुचा कल्माषतां बिभ्रती
हंसौघैरिव कुर्वती परिचितं हारीकृतैर्मौक्तिकैः ।
वक्षोजन्मतुषारशैलकटके सञ्चारमातन्वती
कामाक्ष्या मृदुलस्मितद्युतिमयी भागीरथी भासते ॥ १४ ॥
कम्बोर्वंशपरम्परा इव कृपासन्तानवल्लीभुवः
पम्फुल्लस्तबका इव प्रसृमरामूर्ताः प्रसादा इव ।
वाक्पीयूषकणाइव त्रिपथगा पर्यायभेदा इव
भ्राजन्ते तव मन्दहासकिरणाः काञ्चीपुरीनायिके ॥१५॥
वक्षोजे घनसारपत्ररचनाभङ्गी सपत्नायिता
कण्ठे बन्धुरदन्तपत्रकुहना व्यापारमुद्रायिता ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

ओष्ठश्रीनिकुरम्बपल्लवपुटे प्रेङ्खप्रसूनायिता
कामाक्षि स्फुरतां मदीयहृदये त्वन्मन्दहासप्रभा ॥ १६ ॥
येषां बिन्दुरिवोपरि प्रचलितो नासाग्रमुक्तामणिः
येषान्दोलनद्वाधिकरणमयते हारः करालम्बनम् ।
येषां बिन्दुरिवोष्ठयोररुणिमा धत्ते स्वयं रञ्जनां
कामाक्ष्याः प्रभवन्तु ते मम शिवोल्लासाय हासाङ्कुराः ॥१७॥
या जाड्याम्बुनिधिं क्षिणोति भजतां वैरायते कैरवैः
नित्यं या नियमेन यावयति ते कर्तुं त्रिणेत्रोत्सवम् ।
बिम्बञ्चान्द्रमसञ्च वञ्चयति या गर्वेण सा तादृशी
कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव कथं ज्योत्स्नेत्यसौ कीर्त्यते ॥१८॥
आरूढा रभसात्पुरा पुररिपोराश्लेषणोपक्रमे
या ते मातरुपैति दिव्यतटिनी शङ्काकरी तत्क्षणम् ।
ओष्ठौ वेपयति भ्रुवौ कुटिलयत्यानम्रयत्याननं
तां वन्दे मृदुहासपूरसुषमामेकाम्रनाथप्रिये ॥ १९ ।
वक्त्रेन्दोस्तव चन्द्रिकास्मितरुचिर्वल्गु स्फुरन्ती सतां
स्याच्चेद्युक्तमिदञ्चकोरमनसाङ्कामाक्षि कौतूहलम् ।
एतच्चित्रमहर्निशं यदधिकं सेकं सदा गाहते
बिम्बोष्ठद्युमणिप्रभास्वपि च यद्बिब्बोकमाबिभ्रते ॥ २० ॥
साहाय्यङ्कलशाम्बुधेर्वहति ते कामाक्षि मन्दस्मितं
शोभामोष्ठरुचाञ्च विद्रुमनिभासेतद्द्वयीं ब्रूमहे ।
एतस्मादुदितं पुरा किल पपौ कूर्मः पुराणः पुमान्
एतन्मध्यसमुद्भवां रसयते माधुर्यरूपां सुधां ॥ २१ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

उत्तुङ्गस्तनकुम्भशैलकटके विस्तारिकस्तूरिका
पत्रश्रीजुषि चञ्चलास्मितरुचः कामाक्षि ते कोमलाः ।
सन्ध्यादीधितिरञ्जिताइव मुहुस्सान्द्राधरज्योतिषा
व्यालोलामलशारदाभ्रशकलव्यापारमातन्वते ॥ २२ ॥

क्षीरं दूरत एव तिष्ठतु कथं वैमल्यमात्रादिदं
मातस्ते सह पाठवीथिमयतां मन्दस्मितैर्मञ्जुलैः ।
किञ्चेयन्तु भिदास्ति दोहनवशादेतत्तु सांज्ञयते
कामाक्षि स्वयमर्थितं प्रणमतामन्यत्तु दोदुह्यते ॥ २३ ॥

कर्पूरैरमृतांशुभिर्जननि ते कान्त्यैश्च चन्द्रातपै
र्मुक्ताहारगुणैर्मृणालवलयैर्मुग्धस्मितश्रीरियम् ।
श्रीकाञ्चीपुरनायिके समतया संस्तूयते सज्जनै-
स्तत्तादृक् मम तापशान्तिविधये किं देवि मन्दायते ॥ २४ ॥

मध्येगर्भितमञ्जुवाक्यलहरी माध्वीझरी शीतला
मन्दारस्तबकायते जननि ते मन्दस्मितांशुच्छटा ।
यस्यावर्द्धयितुं मुहुर्विकसितं कामाक्षि कामद्रुहो
वल्गुर्वीक्षणविभ्रमव्यतिकरो वासन्तमासायते ॥ २५ ॥

बिम्बोष्ठद्युतिपुञ्जरञ्जितरुचिस्त्वन्मन्दहासप्रभा
कल्याणं गिरिसार्वभौमतनये कल्लोलयत्वाशु मे ।
फुल्लन्मल्लिपिनद्धहल्लकमयी मालेव या पेशला
श्रीकाञ्चीश्वरि मारमर्दितुरुरोमध्ये मुहुर्लम्बते ॥ २६ ॥

बिभ्राणां शरदभ्रविभ्रमदशां खद्योतमानाप्यसौ
कामाक्षि स्मितमञ्जरी किरति ते कारुण्यधारारसम् ।

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

आश्चर्यं शिशिरीकरोति नितरां व्यालोक्य चैनामहो
कामङ्केलति नीलकण्ठहृदयं कौतूहलान्दोलितम् ॥ २७ ॥

प्रेङ्खत्प्रौढकटाक्षकुञ्जकुहरेष्वत्यच्छगुच्छायितं
वक्त्रं दुग्धविसिन्धुवीचिनिचये फेनप्रतानायितम् ।
नैरन्तर्यविजृम्भितस्तनतटी नैचोलपट्टायितं
कल्माषं कवलीकरोतु मम ते कामाक्षि मन्दस्मितम् ॥ २८ ॥

पीयूषं तव मन्थरस्मितमिति व्यर्थैव सा च प्रथा
कामाक्षि ध्रुवमीदृशं यदि भवेदेतत्कथं वा शिवे ।
मन्दारस्य कथालवं न सहते मथ्नाति मन्दाकिनीं
इन्दुं निन्दति कीर्तिते च कलसोपाथोनिधेरीर्ष्यति ॥ २९ ॥

विश्वेषां नयनोत्सवं वितनुतां विद्योततां चन्द्रमाः
विख्यातो मदनान्तकेन मुकुटीमध्ये च संमान्यताम् ।
आः किंजातमनेन हाससुषमामालोक्य कामाक्षि ते
कालङ्कीमवलम्बते खलु दशाङ्कल्माषहीनोप्यसौ ॥ ३० ॥

चेतः शीतलयन्तु नः पशुपतेरानन्दजीवातवो
नम्राणां नयनाध्वसीमसु शरच्चन्द्रातपोपक्रमाः ।
संसाराख्यसरोरुहाकरखिलीकारे तुषारोत्कराः
कामाक्षि स्मरकीर्तिबीजनिकरास्त्वन्मन्दहासाङ्कुराः ॥ ३१ ॥

कर्मौघाख्यतमः कचाकचिकरान् कामाक्षि सञ्चिन्तये
त्वन्मन्दस्मितरोचिषास्त्रिभुवनक्षेमङ्करानङ्कुरान् ।
ये वक्त्रं शिशिरश्रियो विकसितं चन्द्रातपाम्भोरुह-
द्वेषोद्धर्षणचातुरी मिव तिरस्कर्तुं परिष्कुर्वते ॥ ३२ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

कुर्युर्नः कुलशैलराजतनये कूलङ्कषम्मङ्गलं
कुन्दस्पर्धनचञ्चव स्तवशिवे मन्दस्मितप्रक्रमाः।
हे कामाक्षि समस्तसाक्षिनयनं सन्तोषयन्त्यान्तरं
कर्पूरप्रकराइव प्रसृमराः पुंसामसाधारणाः॥ ३३॥
कर्म्मेण स्नपयस्व कर्मकुहना चोरेण मारागम-
व्याख्याशिक्षणदीक्षितेन विदुषा मक्षीणलक्ष्मीजुषा।
कामाक्षि स्मितकन्दलेन कलुषा स्फोटक्रियाचञ्चुना
कारुण्यामृतवीचिकाविहरणप्राचुर्यधुर्येण माम्॥ ३४॥
त्वन्मन्दस्मितकन्दलस्य नियतं कामाक्षि शङ्कामहे
विस्वोकायन नूतनः प्रचलितो नैशाकरश्रीकरः।
किञ्चित् क्षीरपयोनिधिः प्रतिनिधिस्वर्गाह्निनीवीचिका
विस्वो कोपि विडम्बएव कुहनामन्नोमतन्नोरुचिः॥ ३५॥
दुष्कर्मार्कनिसर्गकर्कशमहासम्पर्कतप्तं मिल-
त्यङ्गं शङ्करवल्लभे मम मनः काञ्चीपुरालंक्रिये।
अम्ब त्वन्मृदुलस्मितामृतरसैः स्नात्वा विधूय व्यथां
आनन्दोदयसौधशृङ्गपदवीमारोढुमाकाङ्क्षति॥ ३६॥
नम्राणां नगराजशेखरसुतेनाकालयानां पुरः
कामाक्षि त्वरया विपत्प्रशमने कारुण्यधाराः किरन्।
आगच्छन्तमनुग्रहं प्रकटयन् आनन्दबीजानि ते
नासीरे मृदु हासएव तनुते नाथे सुधाशीतलः॥ ३७॥
कामाक्षि प्रथमान विभ्रमनिधिः कन्दर्पदर्प
प्रसर्सुग्धस्ते मृदुहास एव गिरिजेसुष्णातुमेकिल्बिषम्।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

थं दृष्टिविहिते करग्रहउमे शम्भुस्त्रपामीलितं
स्मेरं कारयति स्म ताण्डवविनोदाहिण्डिना तण्डुना ॥ ३८ ॥
चुम्बं केनचिदेव धीरमनसा कुत्रापि नानाजनैः
कर्मग्रन्थिनियन्त्रितैरसुगमं कामाक्षि सामान्यतः ।
मुग्धैर्दृष्टुमशक्यमेव तमसोमूढस्य मे चक्षुषो
मार्गं दर्शयतु प्रदीप इव ते मन्दस्मितश्रीरियम् ॥ ३९ ॥
ज्योत्स्नाकान्तिभिरेव निर्मलतरं नैशाकरं मण्डलं
हंसैरेव सरोविलचसलिलैर्व्याकोचमम्भोरुहं ।
स्वच्छैरेव विकस्वरैरुडुगणैः कामाक्षि विश्वन्दिवः
पुण्यैरेव मृदुस्मितैस्तव मुखं पुष्णाति शोभान्तरम् ॥ ४० ॥
मानग्रन्थिविधुन्तुदेन रभसादास्वाद्यमानोनव-
प्रेमाडम्बरपूर्णिमा हिमकरे कामाक्षि ते तत्क्षणं ।
आलोक्य स्मितचन्द्रिकां मुहुरिमासुन्मीलनं जग्मुषी
स्वे तश्चालयते चकोरचरितं चन्द्रार्धचूडामणेः ॥ ४१ ॥
कामाक्षि स्मितमञ्जरीं तव भजे यस्यास्त्विषामङ्कुरा
नाथीनस्तनपानलालसतया निःशङ्कमङ्के शयः ।
ऊर्ध्वं वीक्ष्य विकर्षति प्रसृमरानुद्दामया शुण्डया
सूनुस्ते बिसशङ्कयाशुकुहन॰ दन्तावलग्रामणीः ॥ ४२ ॥
गाढाश्लेषविमर्दसम्भ्रमवशादुद्दाममुक्तागुण-
प्रालम्बे कुचकुम्भयोर्विदलिते दक्षद्विषोवक्षसि ।
या सख्येन पिनह्यति प्रचुरया भासा तदीयां दशां
सा मे खेलति कामकोटिहृदये सान्द्रस्मिताम्शुच्छटा ॥ ४३ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

मन्दारे तव मन्दस्मितरुचोमात्सर्यमालोक्यते
कामाक्षि स्मरशासने च नियतं रागोदयो लक्ष्यते ।
चान्द्रीषु द्युतिमञ्जरीषु च महादोषाङ्कुरोदृश्यते
शुद्धानां कथमीदृशी गिरिसुते शुद्धा दशा कथ्यताम् ॥ ४४ ॥
पीयूषं खलु पीयते सुरजनैर्दुग्धाम्बुधिर्मथ्यते
माहेशैश्च जटाकलापनिगलैर्मन्दाकिनी नह्यते ।
शीतांशुः परिभूयते च तमसा तस्मादनीतादृशी
कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव वचोवैदग्ध्यमुल्लङ्घते ॥ ४५ ॥
आशङ्के तव मन्दहासलहरी मन्यादृशीं चन्द्रिका-
मेकाम्रेशकुटुम्बिनि प्रतिपदं यस्याः प्रभासङ्गमे ।
वक्षोजाम्बुरुहौ नतेरभयदं काञ्चीदशाकाश्मलो-
मस्याम्भोरुहमम्ब किञ्च शनकैरालम्बते फुल्लताम् ॥४६॥
आस्तीर्णाधरकान्तिपल्लवचये वासं सुहुर्जग्मुषी
कामद्रोहिणि मांसलस्मरशरज्वालावलीं व्यञ्जती ।
निन्दन्ती घनसारहारवलयज्योत्स्नामृणालानि ते
कामाक्षि स्मितचातुरी विरहिणीरीतिं जगाहेतराम् ॥४७॥
सूर्यालोकविधौ विकासमधिकं यान्ती हरन्ती तमः
संदोहं नयनान्निजस्मरणतोदोषाकरद्वेषिणी ।
निर्यान्ती वदनारविन्दकुहरान्निर्धूतजाड्यात्मनां
श्रीकामाक्षि शिवे तव स्मितमयी चित्रीयते चन्द्रिका ॥४८॥
कुण्ठीकुर्युरमी कुबोधघटना मस्मन्मनोमन्थिनीं
श्रीकामाक्षि शिवङ्करास्तव शिवे श्रीमन्दहासाङ्कुराः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

ये तन्वन्ति निरन्तरं तरुणिमस्तंबेरमग्रामणी
कुम्भद्वन्द्वविडम्बिनि स्तनतटे मुक्ताकुथाडम्बरम् ॥ ४९ ॥
प्रेङ्खन्तः शरदम्बुदा इव घनैः प्रेमानिलैः प्रेरिता
मज्जन्तीमदनारिकण्ठसुषमासिन्धौ मुहुर्मन्थरं।
श्रीकामाक्षि तव स्मितांशुनिकराश्यामायमानश्रियो-
नीलांभोधरनैपुणीं ततइतोनिर्निंद्रयंत्यञ्जसा ॥५०॥
व्यापारं चतुराननैकविहृतौ व्याकुर्वती कुर्वती
रुद्राक्षग्रहणं करेण सततं वागूर्मिकल्लोलिता।
उत्फुल्लद्ववलारविन्दमधरीकृत्य स्फुरन्ती सदा
श्रीकामाक्षि सरस्वतीव जयति त्वन्मन्दहासप्रभा ॥ ५१ ॥
कर्पूरद्युतितस्करेण महसा कल्माषयन्ती मुखं
श्रीकाञ्चीपुरनायिके पतिरिव श्रीमन्दहासोपि ते।
आलिङ्गत्यतिपीवरां स्तनतटीं बिम्बाधरं चुम्बति
प्रौढं गाढभरं व्यनक्ति मनसोधैर्यं धुनीतेतरां ॥ ५२ ॥
वैशद्येन च विश्वतापहरणक्रीड़ापटीयस्तया
पाण्डित्येन पचेलिमेन जगतां नेत्रोत्सवोत्पादने।
कामाक्षि स्मितकन्दलैस्तव तुलामारोढमुद्योगिनी
ज्योत्स्नासौ जलराशिपोषणतया दूष्यां प्रपन्ना दशाम् ।५३
लावण्याम्बुजिनी मृणालवलयैः शृङ्गारगर्जद्विप-
ग्रामण्यश्रुतिचामरैस्तरुणिमस्वाराज्यबीजांकुरैः।
आनन्दामृतसिन्धुवीचिपृषतैरास्यालहंसैस्तव
श्रीकामाक्षि मथानमन्दहसितैस्तैर्मे मनःकल्मषम् ॥ ५४॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

उत्तुङ्गस्तनमण्डलीपरिचलन्माणिक्यहारच्छटा-
चञ्चच्छोणिमपुञ्जमध्यसरणिं मातः परिष्कुर्वती ।
या वैदग्ध्यमुपैति शाङ्करजटाकान्तारवाटीपतत्
स्वर्णापीपयसां स्मितद्युतिरसौ कामाक्षि ते मञ्जुला ॥ ५५॥
सन्नामैकजुषा जनेन सुलभं संसूचयन्ती शनै-
रुत्तुङ्गस्य चिरादनुग्रहतरोरुत्पत्स्यमानं फलम् ।
प्राथम्येन विकस्वरा मलसुमप्रागल्भ्यमन्वेयुषी
कामाक्षि स्मितचातुरी तव मम क्षेमंकरी कल्पताम्॥ ५६ ॥
धानुष्काग्रसरस्य लोलकुटिलभ्रूलेखया बिभ्रती
लीलालोलशिलीमुखं नववयस्साम्राज्यलक्ष्मीपुषः ।
जेतुं मन्मथमर्दिनं जननि ते मन्दस्मितप्रक्रमो
वल्गुर्विभ्रमभूभृतोऽपि तनुते सेनापतिप्रक्रियां ॥ ५७ ॥
यन्नाकम्पत कालकूटकवलीकारे च चुम्बेन यद्
ग्लानिं चक्षुषि रूक्षितानलशिखे रुद्रस्य तत्तादृशं ।
चेतो यत्प्रसभं स्मरज्वरशिखिज्वालेन लेलिह्यते
तत् कामाक्षि तव स्मितांशुकणिका हेलाभवं प्राभवं ॥५८॥
सम्भिन्नेव सुपर्वलोकतटिनीवीचीचयैर्यामुनैः
सम्मिश्रेव शशाङ्कदीप्तिलहरी नीलैर्महानीरदैः ।
कामाक्षि स्फुरिता तव स्मितरुचिः कालाञ्जनस्पर्धिना
कालिम्ना कचरोचिषां व्यतिकरे काञ्चिद्दशामश्नुते ।।५९।।
जानीमो जगदीश्वरि प्रणमतां त्वन्मन्दहासप्रभां
श्रीकामाक्षि सरस्वतीमभिनवामेषा यतस्सर्वदा ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

आस्येन्दोरवलोकने पशुपते रथ्येति संकुलतां
तन्द्रालुस्तदभावएव तनुते तद्वैपरीत्यक्रमं ॥ ९० ॥

यान्ती लोहितिमानमभ्रतटिनी धातुच्छटाकर्दमै-
र्भान्तीबालगभस्तिमालिकिरणैर्मेवारुणी शारदी ।
बिम्बोष्ठद्युतिपुञ्जचुम्बनकलाशोणायमानेन ते
कामाक्षि स्मितरोचिषा समदशामारोढुमाकाङ्क्षते ॥९१॥

श्रीकामाक्षि मुखेन्दुभूषणमिदं मन्दस्मितं तावकं
नेत्रानन्दकरन्तथाहिमकरोगच्छेद्यथा तिग्मतां ।
शीतं देवि तथा यथा हिमजलं सन्तापमुद्रास्पदं
श्वेतं किञ्च तथा यथा मलिनतां धत्ते च मुक्तामणिः॥९२॥

त्वन्मन्दस्मितमञ्जरीं प्रसमरां कामाक्षि चन्द्रातपं
सन्तस्सम्मितमामनन्त्यमहितं तन्नचगं लक्ष्यते ।
अस्माकं न धुनोति तापमधिकं धुनोति नाभ्यन्तरं
ध्वान्तं तत् खलु दुःखितावयममी केनेति जानीमहे॥९३॥

नम्रस्य प्रणयप्ररोहकलहच्छेदाय पादाब्जयो-
र्मन्दं चन्द्रकिशोरशेखरमणेः कामाक्षि रागेण ते
बन्धूकप्रसवश्रियं जितवतोवहींरसीं तद्रुचिं
बिम्बोष्ठस्य रुचिर्निरस्य हसितज्योत्स्नाजयस्यायते ॥ ९४ ॥

मुक्तानां परिमोचनं विदधतस्तत्प्रीतिनिष्पादिनी
भूयोदीर्यत एव दूनमनसस्तत्पालनं तन्वती ।
उद्भूतस्य जलान्तरादविरतं तद्दूरतां जग्मुषो
कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव कथं साम्योल्लासमाप्नुते ॥९५॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

श्रीकामाक्षि तव स्मितद्युतिझरी वैदग्ध्यलीलायितं
पश्यन्त्योऽपि निरन्तरं सुविमलं मन्या जगन्मण्डले ।
लोकं भासयितुं किमर्थमनिशं प्राकाम्यमातन्वते
मन्दाक्षं विरहय्य वस्तुविभवैर्मन्दारचन्द्रोदयाः ॥ ६६ ॥
क्षीराब्धेरपि शैलराजतनये त्वन्मन्दहासस्य च
श्रीकामाक्षि वलक्षिमोदयनिधेः किञ्चिद्भिदां ब्रूमहे ।
एकस्मै पुरुषाय देवि स ददौ लक्ष्मीं कदाचित्पुरा
सर्वेभ्योऽपि ददात्यसौ तु सततं लक्ष्मीं च वागीश्वरीम् ॥ ६७ ॥
श्रीकाञ्चीपुररत्नदीपकलिके तान्येव विश्वान्तरे
चाकोराणि चराचरेश्वरि परं धन्यानि मन्यामहे ।
कम्पातीरकुटुम्बचंक्रमकलाचुञ्चूनि चञ्चूपुटैः
नित्यं यानि तव स्मितेन्दुमहसामास्वादमातन्वते ॥ ६८ ॥
शैत्यप्रक्रममाश्रितोऽपि नमतां जाड्यप्रथां धूनयन्
रागव्यञ्जनपेशलोऽपि गिरिजे वैमल्यमुल्लासयन् ।
लीलालापपुरस्सरोऽपि सततं वाचंयमान् प्रीणयन्
कामाक्षि स्मितरोचिषान्तव समुल्लासः कथं वर्ण्यते ॥ ६९ ॥
श्रोणी चञ्चलमेखला मुखरितं लीलागतं मन्थरं
भ्रूवल्लीचलनं कटाक्षवलनं मन्दाक्षवीक्षाक्षणम् ।
यद्वैदग्ध्यमुखेन मन्मथरिपुं सम्मोहयत्यञ्जसा
श्रीकामाक्षि तव स्मिताय सततं तस्मै नमस्कुर्महे ॥ ७० ॥
श्रीकामाक्षि मनोज्ञमन्दहसितज्योतिःप्ररोहे तव
स्फीतश्वेतिमसार्वभौमसरणिप्रागल्भ्यमभ्येयुषि ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

चन्द्रोयं युवराजतां कलयते चेटीधुरं चन्द्रिका
गङ्गा सा च सुधाझरी सहचरी साधर्म्यमालम्बते ॥ ७१ ॥
ज्योत्स्ना किं तनुते फलं तनुमतामौष्ण्यप्रशान्तिं विना
त्वन्मन्दस्मितरोचिषा तनुमतां कामाक्षि रोचिष्णुना।
सन्तापोविनिवार्यते निजवचःप्राचुर्यम् क्रियते
सौन्दर्यं परिपूर्यते जगति सा कीर्तिश्च सन्तार्यते ॥ ७२ ॥
वैमल्यं कुमुदश्रियां हिमरुचः कान्त्येव सन्धुक्षते
ज्योत्स्नारोचिरपि प्रदोषसमयं प्राप्यैव सम्पद्यते।
स्वच्छत्वं नवमौक्तिकस्य परमं संस्कारतोदृश्यते
कामाक्ष्याः स्मितदीधितेर्विशदिमा नैसर्गिका भासते ॥ ७३ ॥
प्राकाश्यं परमेश्वरप्रणयिनि त्वन्मन्दहासश्रिय-
श्रीकामाक्षि मम क्षिणोतु ममता वैचक्षणीमक्षयाम्।
यद्भीत्यैव निलीयते हिमकरो मेघोदरे शुक्तिका-
गर्भे मौक्तिकमण्डली च सरसीमध्ये मृणाली च सा ॥ ७४ ॥
हेरम्बे च गुहे च हर्षभरितं वात्सल्यमङ्कूरयन्
मारद्रोहिणि पूरुषे सहभवं प्रेमाङ्कुरं व्यञ्जयन्।
आनम्रेषु जनेषु पूर्णकरुणावैदग्ध्यमुत्तालयन्
कामाक्षि स्मितमञ्जरस्तव कथङ्कारं मया कथ्यते ॥ ७५ ॥
सङ्क्रान्तं द्विजराजकोप्यविरतं कुर्वन् द्विजैस्सङ्गमं
वाणीपद्धतिदूरकोपि सततं तत्साहचर्यं वहन्।
अश्रान्तं पशुदुर्लभोपि कलयन् पत्यौ पशूनां रतिं
श्रीकामाक्षि तव स्मितामृतरसस्यन्दोमयि स्यन्दताम् ॥ ७६ ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

श्रीकामाक्षि महेश्वरे निरुपमप्रेमाङ्कुरप्रक्रमं
नित्यं यः प्रकटीकरोति सहजामुन्निद्रयन्माधुरीम् ।
तत्तादृक् तव मन्दहाससुषमापातं कथं मानितं
तन्मूर्धासुरनिम्नगाञ्च कलिकामिन्दोरुता नन्दति ॥७७॥
ये माधुर्यविहारमण्डपभुवो ये शैत्यमुद्राकरा
ये वैशद्यदशाविशेषसुभगास्ते मन्दहासाङ्कुराः ।
कामाक्ष्याः सहजं गुणत्रयमिदं पर्यायतः कुर्वतां
वाणीगुम्भनडम्बरे च हृदये कीर्तिप्ररोहे च मे ॥ ७८ ॥
कामाक्ष्या मृदुलस्मितांशुनिकरा दाक्षान्तके वीक्षणे
मन्दाक्षग्रहिला हिमद्युतिमयूखाक्षेपदीक्षाकराः ।
दाक्ष्यं पक्ष्मलयन्तु माक्षिकगुणा द्राक्षासवस्वक्षुसे
सूक्ष्मं मोक्षपथं निरीक्षितुमपि प्रक्षालयेयुर्मनः ॥ ७९ ॥
जात्या शीतलशीतलानि मधुराण्येतानि पूतानि ते
गाङ्गानीव जलानि देवि पटलान्यल्पस्मितज्योतिषाम् ।
एनःपङ्कपरम्परामलिनितामेकाम्रनाथप्रिये
प्रज्ञानां सुतरां मदीयधिषणां प्रक्षालयन्तु क्षणात् ॥ ८० ॥
अश्रान्तं परतन्त्रितः पशुपतिस्त्वन्मन्दहासाङ्कुरैः
श्रीकामाक्षि तदीयवर्णसमतासङ्गेन शङ्कामहे ।
इन्दुं नाकधुनीञ्च शेखरयते मालाञ्च धत्ते नवै
वैकुण्ठैरवकुण्ठनञ्च कुरुते धूलीचयैर्भस्मनैः ॥ ८१ ॥
श्रीकाञ्चीपुरदेवते मृदुवचःसौरभ्यमुद्रास्पदं
प्रौढप्रेमलतानवीनकुसुमं मन्दस्मितन्तावकम् ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

मंद्यद्धन्द्लय प्रियस्य वदनालोके समाभाषणे
श्लक्ष्णे कुट्मलितिप्ररूढपुलके यच्छ्लेषणे फुल्लति ॥ ८२ ॥
किन्त्वै स्रोतसमम्बिके परिणतं स्रोतश्चतुर्थं नवं
पीयूषस्य समस्ततापहरणं किं वा द्वितीयं वपुः।
किं स्विन्नैः कठिकं गिरोमधुरिमास्वादाय नव्यम्पयः
श्रीकाञ्चीपुरनायकप्रियतमे मन्दस्मितन्तावकम् ॥ ८३ ॥
भूषावक्त्रसरोरुहस्य सहजा वाचस्सखी शाश्वती
नीवीविस्रमसन्ततेः पशुपतिस्साध्वी दृशां वारणा।
जीवातुर्मदनश्रियश्शशिरुचेरुच्चाटिनी देवता
श्रीकामाक्षि गिरामभूमिमयते हासप्रभामञ्जरी ॥ ८४ ॥
सूतीश्वेतिमकन्दलस्य वसतिः शृङ्गारहारश्रियः
पूर्तिस्फूर्तिर्झरी रसस्य लहरी कारुण्यपाथोनिधेः।
वाटी काचन कौसुमी मधुरिमस्वाराजलक्ष्म्यास्तव
श्रीकामाक्षि ममास्तु मङ्गलकरी हासप्रभाचातुरी ॥८५॥
तुङ्गस्य स्तनमण्डलस्य विलसल्लावण्यलीलानटी
रङ्गस्य स्फुटमूर्ध्वसीमनि मुहुः प्राकाश्यमभ्येयुषी।
श्रीकामाक्षि तव स्मितद्युतितर्तिर्बिम्बोष्ठकान्त्यङ्कुरै-
श्चित्रां विद्रुममुद्रिकां वितनुते मौक्तीं वितानश्रियम् ॥८६॥
जन्तूनाञ्जनिमृत्युदुःखलहरीसन्तापनं कृन्ततः
प्रौढानुग्रहपूर्णशीतलरुचो नित्योदयं बिभ्रतः।
श्रीकामाक्षि विसृत्वरा इव कराहासाङ्कुरास्ते हठा-
दालोकेन निहन्त्यन्धतमसस्तोमस्य से सन्ततिम् ॥८७॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

स्वाभाव्यात्तव वक्त्रमेव ललितं सन्तोषसम्पादकं
शम्भोः किं पुनरञ्चितस्मितरुचः पाण्डित्यपात्रीकृतम् ।
अम्भोजं स्वतएव सर्वजगतां चक्षुःप्रियं भावुकं
कामाक्षि स्फुरिते शरद्विलसिते कीदृग्विधं भासते ॥ ८८ ॥
पुम्भिर्निर्मलमानसैर्विदधते मैत्रीरसं निर्मलं
कर्त्तुं कर्मलयश्च निर्मलतमां कीर्तिं लभन्ते तराम् ।
सूक्तिं पक्ष्मलयन्ति निर्मलगुणा यत्तावकास्सेवका
तत्कामाक्षि तव स्मितस्य किल सन्नैर्मल्य लीलानिधेः॥ ८९ ॥
आकर्षन्नयनानि नाकसदसां शैत्येन संस्तम्भय-
न्निन्दुं किञ्च विमोहयन् पशुपतिं विश्वार्तिमुच्चाटयन् ।
हिंसन् संसृतिडम्बरं तव शिवे हासाह्वयोमान्त्रिक-
श्रीकामाक्षि मदीयतापतमसोविद्वेषणे चेष्टताम् ॥ ९० ॥
क्षेपीयःक्षपयन्तु कल्मषभयं त्वस्माकमल्पस्मित-
ज्योतिर्मण्डलचङ्क्रमास्तव शिवे कामाक्षि रोचिष्णवः।
पीड़ाकर्मठकर्मघर्मसमयव्यापारतापानल-
श्रीवातानवहर्षवर्षणसुधास्रोतस्विनी शीकराः ॥ ९१ ॥
श्रीकामाक्षि तव स्मितैन्दवमहः पूरे परिस्फूर्जति
प्रौढ़िर्वारिधिचातुरीं कलयति भक्तात्मनां प्रातिभा।
दौर्गत्यप्रसरस्तमःप्रकटिका साधर्म्यमाबिभ्रते
किं किङ्करवसाहचर्यपदवी रीया न धत्ते पदम् ॥ ९२ ॥
मन्दारादिषु मन्मथारिमहिषि प्राकाश्यरीतिन्निजां
कादाचित्कतया विशङ्क्य बहुशोवैशद्यमुद्रागुणः ।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

श्रीकामाक्षि तदीय सङ्गमकलामन्दीभवत्कौतुकः
सान्त्वेन तव स्मिते वितनुते स्वैरासना वासनाम् ॥९३॥
इन्धाने भववीतिहोत्रनिवहे कर्मौघचण्डानिल
प्रौढिम्ना बहलीकृते निपतितं सन्तापचिन्ताकुलं ।
मातर्मांम्परिषिञ्च किञ्चिदमलैः पीयूषवर्षैरिव
श्रीकामाक्षि तव स्मितद्युतिकणैरोष्ठांशुलीलाचणैः ॥ ९४ ॥
भाषाया रसनाग्रलेखनजुषः शृङ्गारमुद्रासखी
लीलाजातरतेस्सुखेन नियमस्नानाय मेनात्मजे ।
श्रीकामाक्षि सुधामयीव शिशिरा स्रोतस्विनी तावकी
गाढानन्दतरङ्गिता विजयते हासप्रभाचतुरी ॥९५॥
सन्तापं विरलीकरोतु सततं कामाक्षि मच्चेतना
मज्जन्ती मधुरस्मितामरधुनी कल्लोलजालेषु ते ।
नैरन्तर्यमुपेत्य मन्मथमरुल्लोलेषु येषु स्फुटं
प्रेमेन्दुः प्रतिबिम्बितो वितनुते कौतूहलं धूर्जटेः ॥ ९६ ॥
चेतश्चीरपयोधिमन्थनचलद्रागाख्यमन्थाचल-
क्षोभव्यापृतिसम्भवां जननि ते मन्दस्मितश्रीसुधां ।
स्वादं स्वादमुदीतकौतुकरसं नेत्रत्रयी शाङ्करी
श्रीकामाक्षि निरन्तरं परिणमत्यानन्दवीचीमयी ॥ ९७ ॥
आलोके तव पञ्चसायकरिपोरुद्दामकौतूहल
प्रेङ्खन्मारुतघट्टनप्रचलितादानन्ददुग्धाम्बुधेः ।
काचिद्वीचिरुदञ्चती प्रतिनवां संवित्प्ररोहात्मिकां
श्रीकामाक्षि कवीश्वरस्मितमिति व्याकुर्वते सर्वदा ॥९८॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

सूक्तिः शीलयते किमद्रितनये मन्दस्मितात्ते मुहु-
र्माधुर्यागमसम्प्रदायमथवा सूते नु मन्दस्मितम् ।
इत्यङ्गामपि गाहते मम मनस्सन्देहमार्गभ्रमीं
श्रीकामाक्षि न पारमार्थ्यसरणिस्फूर्तौ निधत्ते पदम् ॥ ९९ ॥
क्रीडालोलकृपासरोरुहमुखी सौधाङ्गणेभ्यः कवि-
श्रेणीवाक्परिपाटिकामृतझरी सूतिगृहेभ्यः शिवे ।
निर्वाणाङ्कुरसार्वभौमपदवीसिंहासनेभ्यस्तव
श्रीकामाक्षि मनोज्ञमन्दहसितज्योतिःकणेभ्यो नमः ॥ १०० ॥

॥ इति मन्दस्मितशतकं समाप्तम् ॥

॥ समाप्ता चेयं शतकावलिः ॥

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

३०	सर्व्वदर्शनसंग्रह ...	१
३१	भामिनीविलास – सटीक ...	१
३२	हितोपदेश – सटीक ...	१
३३	भाषापरिच्छेद मुक्तावलीसहित ...	१
३४	बहुविवाहवाद ...	।
३५	दशकुमारचरित—सटीक ...	१॥
३६	परिभाषेन्दुशेखर ...	॥।
३७	कविकल्पद्रुम (वोपदेवकृत धातुपाठ) ...	॥
३८	चक्रदत्त (वैद्यक) ...	१॥
३९	उणादिसूत्र – सटीक ...	२
४०	मेदिनी कोष ...	१
४१	पञ्चतन्त्रम् [श्रीविष्णु-शर्म्म-सङ्कलितम्] ...	२॥
४२	विद्वन्मोदतरङ्गिणी (चम्पूकाव्य) ...	॥
४३	माधवचम्पू ...	।=
४४	तर्कसंग्रह (इंराजी अनुवाद सहित) ...	॥
४५	प्रसन्नराघवनाटक (श्रीजयदेवकविरचित)	१
४६	विवेकचूड़ामणि [श्रीमत्शङ्कराचार्य्य विरचित]	।=
४७	काव्यसंग्रह [सम्पूर्ण] ...	५
४८	लिङ्गानुशासन (सटीक) ...	।
४९	ऋतुसंहार—सटीक ...	।=
५०	विक्रमोर्वशी—सटीक ...	१॥
५१	वसन्ततिलकभाण ...	।=
५२	गायत्री [वङ्गाक्षरे] ...	
५३	सांख्यदर्शन (भाष्यसहित) सांख्यप्रवचनभाष्य	२
५४	भोजप्रबन्ध ...	॥।
५५	नलोदय—सटीक ...	॥=
५६	ईश केन कठ, प्रश्न, मुण्ड, माण्डूक्य, [सटीकसभाष्य]	५
५७	छान्दोग्य (उपनिषद्) [सभाष्य-सटीक]	५
५८	तैत्तिरीय ऐतरेय श्वेताश्वतर (उपनिषद्) सभाष्य सटीक	२

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

५९	बृहदारण्यक (उपनिषद्) [भाष्यसहित]	...	१०
६०	सुश्रुत	...	४
६१	शार्ङ्गधर [वैद्यक]	...	१
६२	वेतालपञ्चविंशति	...	॥०
६३	पातञ्जलदर्शन [सभाष्य-सटीक-सवृत्ती]	...	४
६४	आत्मतत्त्वविवेक [बौद्धाधिकार]	...	२
६५	मुक्तिकोपनिषत्	...	=
६६	उपमानचिन्तामणि	...	।
६७	नागानन्दनाटक	...	१
६८	पूर्णप्रज्ञदर्शनम्। मध्वस्वामिकृतभाष्य सहितम्		२
६९	चन्द्रशेखर चम्पू काव्यम् सम्पूर्णं	...	३
७०	सामवेदस्य मन्त्रब्राह्मणम् भाष्यसहितम्	...	२
७१	आरण्य संहिता भाष्य सहिता	...	१
७२	विद्धशाल भञ्जिका नाटिका—सटीक	...	१
७३	कारण्डव्यूह [बौद्धशास्त्रम्]	...	२
७४	कुवलयानन्द—सटीक	...	३
७५	प्रियदर्शिका नाटिका—सटीक [श्रीहर्ष विरचिता]		॥
७६	सारस्वत व्याकरण—सटीक	...	१।
७७	वासवदत्ता—सटीक	...	२
७८	पुष्पवाण विलासकाव्य[कालिदास कृतम्] सटीक		॥
७९	महिम्न शतकम्, पदारविन्द शतकम्, स्तुतिशतकम्, मन्दस्मित शतकम् कटाक्षि शतकम्	...	१
८०	मनुसंहिता – कुल्लुकभट्टकृत टीका सहित	...	५
८१	नैषध चरितम् (टीकासहित) मल्लिनाथकृत		१०
८२	चन्द्रालोक (प्राचीन अलङ्कार ग्रन्थ)	...	॥

कलिकातासंस्कृतविद्यामन्दिरे—बि, ए, उपाधिधारिणः
श्रीजीवानन्द-विद्यासागर-भट्टाचार्यस्य
सकाशात् लभ्यानि।

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi

In Public Domain. Digitized by eGangotri and Sarayu Trust Foundation Delhi.

Padma Shri Rama Kant Shukla Collection at Deva Vani Parishad, Uttam Nagar New Delhi